

WYŻSZA SZKOŁA TURYSTYKI I REKREACJI W WARSZAWIE
STUDIA PODYPLOMOWE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA KULTURĄ FIZYCZNĄ

ARKADIUSZ KURANOWSKI

ORGANIZACJA IMPREZY SPORTOWEJ
NA PRZYKŁADZIE
TURNIEJU PIŁKI HALOWEJ

Praca dyplomowa

WARSZAWA, EDYCJA 2006/2007

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
ROZDZIAŁ I IMPREZY SPORTOWE W SYSTEMIE KULTURY FIZYCZNEJ	6
1.1. Język problemu	6
1.2. Podstwy prawne organizacji imprezy sportowej	10
ROZDZIAŁ II ORGANIZACJA TURNIEJU PIŁKI HALOWEJ	18
2.1. Planowanie	19
2.2. Realizacja	24
2.3. Podsumowanie.....	41
ROZDZIAŁ III PROBLEMY PRZY ORGANIZACJI IMPREZ SPORTOWYCH	44
3.1. Problemy prawne	44
3.2. Organizacyjna złożoność imprezy sportowej	46
3.3. Problemy wolnego rynku.....	47
ZAKOŃCZENIE	48
WYKAZ LITERATURY CYTOWANEJ I UZUPEŁNIAJĄCEJ	521
AKTY PRAWNE	52

WSTĘP

Warunki organizacji imprezy sportowej w gospodarce rynkowej zmieniają się nieustannie. Instytucje muszą cały czas czuwać i dopasowywać się do nowych wyzwań związanych ze zmianą stanu prawnego i wynikających z tego tytułu zmian rynkowych. Na zmieniającym się rynku firmy muszą reagować np. poprzez kształtowanie produktu firmy, ceny, kanałów dystrybucji, sprzedaży czy komunikacji. Nieustannie zwiększa się liczba firm, które organizują imprezy sportowe dla ogółu mieszkańców. Stan ten powoduje stałą niepewność powodzenia imprezy sportowej oraz zaostrza wzajemną konkurencję.

Wielu fachowców upatruje odpowiedzi w dobrym przygotowaniu i prawidłowej organizacji imprezy sportowej. Coraz silniej utrwala się pogląd, że żadna impreza nie odniesie sukcesu bez znajomości zasad prawidłowego organizowania imprez w tym marketingu i umiejętności ich zastosowania w praktyce.

Marketing staje się synonimem nowoczesnego, postępowego myślenia i rzeczywistym źródłem rozwoju w warunkach stagnacyjnego popytu, nadmiernie rozbudowanych zdolności wytwórczych i nasilającej się walki konkurencyjnej.

W świetle powyższego **głównym celem** niniejszej pracy jest próba przedstawienia zasad prawidłowej organizacji imprezy sportowej na przykładzie turnieju piłki halowej poprzez wyjaśnienie zależności oraz reguł działania organizatora w obecnej sytuacji w Polsce.

Na potrzeby pracy przyjąłem **hipotezę roboczą** o tym, że stosowanie podstawowych zasad marketingu przy organizacji imprezy sportowej jest podstawą odniesienia sukcesu przez organizatora.

Przedmiotem badań w mojej pracy jest produkt jakim jest udział w turnieju piłki halowej jako najważniejszy element organizacji imprezy.

Podmiotami badawczymi są organizatorzy stosujący podstawowe zasady organizacji imprezy sportowej.

Obszarem badawczym jest kultura fizyczna i sport w Polsce.

Podstawowy problem badawczy mojej pracy sprowadza się do odpowiedzi na pytanie: Czy bez zastosowania nowoczesnych zasad marketingu jest możliwe prawidłowe zorganizowanie turnieju piłki halowej.

Do **podstawowych źródeł wiedzy** należały: literaturą przedmiotu, specjalistyczne czasopisma oraz rozmowy z pracownikami ośrodków sportu oraz firm organizujących imprezy sportowe.

Podstawowymi **metodami badawczymi** wykorzystanymi w pracy były: obserwacja naukowa, zbieranie opinii, wywiady, krytyczna analiza literatury przedmiotu, oraz podjęcie się próby twórczej syntezy. Wyniki swojej pracy oparłem również na analizach statystycznych. Praca ma charakter teoretyczno - empiryczny.

Tak przyjęty cel badań zrealizowałem we wstępie, trzech rozdziałach i zakończeniu.

W pierwszym rozdziale przedstawiłem, omówiłem i przeanalizowałem definicje związane z kulturą fizyczną oraz elementów marketingu: produktu, ceny, dystrybucji. Przedstawiłem również podstawy prawne w zakresie działalności kultury fizycznej w Polsce zgodnie ze stanem prawnym na dzień 15 kwietnia 2007 r.

W drugim rozdziale pokazałem i przeanalizowałem fazy organizacji turnieju piłki halowej od powstania koncepcji organizacji poprzez realizację aż do zakończenia i rozliczenia całego przedsięwzięcia. Ukazałem w nim uwarunkowania organizacji w realiach wolnego rynku przy zastosowaniu marketingu.

W trzecim rozdziale wskazałem na problemy prawne i organizacyjne, które czekają organizatorów. Jest on podsumowaniem pracy i próbą syntezy oraz wskazania zagrożeń.

Podjęty temat wynika z faktu bezpośrednich kontaktów z pracownikami ośrodków sportu i firm, które organizują imprezy sportowe.

Prac podejmujących problematykę kultury fizycznej i sportu jest na rynku bardzo dużo, ale uważam, że omówienie tematu od strony samej organizacji imprezy na przykładzie turnieju piłki halowej jest nowością i badanie tego tematu może nieść dużo wartości dla innych.

Pracę kieruje przede wszystkim do działów organizacyjnych ośrodków sportu o raz firm organizujących imprezy sportowe.

ROZDZIAŁ I

IMPREZY SPORTOWE W SYSTEMIE KULTURY FIZYCZNEJ W POLSCE

1.1. Język problemu

System kultury fizycznej – tworzą: wychowanie fizyczne, sport, rekreacja fizyczna i rehabilitacja ruchowa.

Sport – świadoma, dobrowolna działalność człowieka, podejmowana głównie dla zaspokojenia potrzeby zabawy, popisu i walki, a także wewnętrznego doskonalenia się w drodze do systematycznego rozwoju cech fizycznych, umysłowych i wolicjonalnych. Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje sportu: rekreacyjny – inaczej masowy – oraz wyczynowy, nazywany też kwalifikowanym.

Sport rekreacyjny – uprawiany jest w intencji zabawy, przyjemności czy utrzymania zdrowia

Sport wyczynowy – uprawiany w celu osiągnięcia maksymalnej sprawności zapewniającej zwycięstwo lub co najmniej czołową lokatę w zawodach sportowych, motywy uprawiania sportu wyczynowego obejmują również korzyści materialne.

Wychowanie fizyczne – to proces obejmujący młodych osobników i mający na celu ich przygotowanie do kultury fizycznej w ciągu całego życia. Głównym celem wychowania fizycznego jest kształtowanie poglądów i postaw sprzyjających dbałości o własne ciało (rozwój fizyczny i higiena), sprawność fizyczną i zdrowie. Z natury rzeczy powinno być ono egalitarne –

obejmować zasięgiem całą młodzież i to właśnie uwzględniają programy wychowania fizycznego, akcentując takie ćwiczenia i zabiegi, które są możliwe do stosowania przez zdecydowaną większość młodych ludzi. Z drugiej strony, racjonalne wychowanie fizyczne powinno uwzględniać indywidualne potrzeby i predyspozycje poszczególnych osobników do osiągania wysokiej sprawności fizycznej.

Rekreacja fizyczna - to aktywność ruchowa podejmowana w wolnym czasie dla wypoczynku, przyjemności i samodoskonalenia się w formie ćwiczeń gimnastycznych, ćwiczeń kondycyjnych w terenie, gier ruchowych i sportowych, pływania, narciarstwa, spacerów, marszów kondycyjnych itd. Do rekreacji ruchowej niektórzy zaliczają też pracę na działce lub inne prace fizyczne podejmowane jako hobby.

Rekreacja ruchowa – to obszar kultury fizycznej, którego naczelnym celem jest odtwarzanie, a więc regeneracja sił pojmowanych jako ogólna sprawność i wydolność fizjologiczna dorosłego pokolenia, względnie przysposabianie młodszych pokoleń do umiejętności takiego regenerowania poprzez działania dobrowolne, z wykorzystaniem wszelkich form ruchowych o umiarkowanym natężeniu i nie posiadających użytkowego charakteru, a ponadto nie stwarzających sytuacji niebezpiecznych dla ćwiczącego i otoczenia, realizowanych w czasie pracy i wypoczynku, w miejscu zamieszkania i poza nim, z wykorzystaniem wszelkich obiektów naturalnych i specjalnych pobudowanych.

Rehabilitacja ruchowa – proces przywracania osobom czasowo lub trwale niepełnosprawnym aktywności życiowej oraz sprawności psychicznej przy wykorzystaniu zajęć fizycznych i sportu oraz wiedzy medycznej. Należą do niej: profilaktyczne zajęcia ruchowe, zajęcia ruchowe w okresie rekonwalescencji, lecznicze ćwiczenia fizyczne oraz sport inwalidów.

Kompleksowy model rehabilitacji obejmuje różne techniki terapeutyczne: kinezyterapię, fizykoterapię, logoterapię, psychoterapię, socjoterapię, farmakoterapię i inne.

Produktem jest każdy obiekt rynkowej wymiany albo wszystko, co można oferować na rynku. Produktem może być dobro materialne, usługa, miejsce, organizacja, idea. Produkt to nie tylko ziemia, lokomotywa czy kurtka, lecz także rozmowa telefoniczna, lekarska porada, strzyżenie u fryzjera i inne. Wiele produktów jest kompozycją elementów materialnych i niematerialnych np. organizacja turnieju.

Produktem jest wszystko to, co może znaleźć się na rynku, zyskać uwagę, zostać nabyte, użyte lub skonsumowane, zaspakajając czyjąś potrzebę lub pragnienie. Produktem w znaczeniu marketingowym nazywa się dobro lub usługę zdolne do zaspokojenia ludzkich potrzeb. Każdy produkt posiada cechy wyróżniające go spośród innych produktów, można go opisać i odpowiednio nazwać. Produkty mają też często wyróżniające je marki oraz znaki towarowe. Produkty zaspokajające tą samą potrzebę, ale mające różne znaki, w istocie różnią się między sobą wieloma cechami zewnętrznymi, wartościami użytkowymi, tym samym stanowiąc odrębne dobra rynkowe.

O produkcie można też powiedzieć, że powinien być tak zaprezentowany, aby wyeksponowana została przynajmniej jedna wyjątkowa korzyść wynikająca z jego nabycia ¹.

Cena jest ekwiwalentem wartości towaru, wyrażonym najczęściej w postaci pieniężnej. W ujęciu marketingowym cenę można zdefiniować jako wartość przedmiotu (produktu lub usługi) transakcji rynkowej

¹ Por. M. Szuman-Dobbska, P. Dobbski, Marketing bezpośredni, Wydawnictwo Prawno- Ekonomiczne, Warszawa 1999, str. 49.

zgodną z oczekiwaniami kupującego i sprzedającego, która jest określana najczęściej w ujęciu monetarnym.

Dystrybucja oznacza zorientowaną na osiąganie zysków działalność obejmującą planowanie, organizację i kontrolę sposobu rozmieszczania gotowych produktów na rynku i zaoferowania ich do sprzedaży. Dystrybucja oznacza też proces rozmieszczania produktów na rynku, którego celem jest pokonywanie przestrzennych, czasowych, rodzajowych, ilościowych, asortymentowych rozbieżności między sferą wytwarzania a sferą konsumpcji.

Promocja zwana także polityką komunikacji albo komunikowania się przedsiębiorstwa z rynkiem stanowi integralną część strategii marketingowej firmy. Promocja obejmuje "zespół działań i środków, za pomocą których przedsiębiorstwo przekazuje na rynek informacje charakteryzujące produkt i firmę, kształtuje potrzeby nabywców oraz pobudza, ukierunkowuje i zmniejsza elastyczność popytu". Promocja jest też definiowana jako "oddziaływanie na odbiorców produktów danej firmy, polegające na przekazywaniu im informacji, które mają w odpowiednim stopniu zwiększać wiedzę na temat towarów danej firmy w celu stworzenia dla nich preferencji na rynku. Jest to więc taki sposób komunikowania się firmy z otoczeniem, które w efekcie ma się przyczynić do zwiększenia popytu na towary sprzedawane przez daną firmę"².

Zadaniem promocji jest wzmocnienie oddziaływania każdego elementu marketingu : produktu, ceny, dystrybucji.

Wszystkie te elementy tworzą marketing bez znajomości którego nie jest możliwa prawidłowa organizacja imprezy sportowej.

² M. Szuman-Dobbska, P. Dobski, Marketing bezpośredni, Wydawnictwo Prawno- Ekonomiczne, Warszawa 1999.

1.2. Podstawy prawne organizacji imprezy sportowej

Podstawą prawną organizacji imprez sportowych jest ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, zwanej dalej w pracy ustawą (nie umieściłem w załącznikach ze względu na dużą objętość) oraz akty wykonawcze do niej.

Podczas rozważań w pracy przyjąłem że turniej piłki halowej będzie dla amatorów z czego wynikają bardzo ważne uwarunkowania prawne.

Organizowanie turnieju piłki halowej podlega przepisom Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 września 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków prowadzenia działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej (Akty prawne, załącznik nr 1) wynikającego z ustawy.

Rozporządzenie stosuje się do osób fizycznych i prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, prowadzących w obiektach, na terenach zamkniętych i w środowisku otwartym, w sposób stały i sezonowy, nieodpłatnie i za odpłatnością, zorganizowaną działalność w dziedzinie rekreacji ruchowej.

Zakres tych zajęć obejmuje: zajęcia, podczas których prowadzone są różne formy rekreacji ruchowej i innych form aktywnego wypoczynku rekreacyjno-sportowego, a w szczególności: biwaków, obozów, rajdów, zlotów, spływów, turniejów, festynów i zawodów amatorskich.

Organizator tych zajęć obowiązany jest do opracowania regulaminu zajęć oraz zapoznania z nim uczestników tych zajęć; wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za przebieg zajęć, posiadającej kwalifikacje zawodowe; ubezpieczenia uczestników zajęć od następstw nieszczęśliwych wypadków na zasadach ogólnych; zapewnienia uczestnikom rekreacji ruchowej warunków bezpieczeństwa oraz warunków sanitarno-higienicznych określonych w odrębnych przepisach; zapewnienia uczestnikom rekreacji ruchowej bazy

rekreacyjno-sportowej odpowiedniej dla formy prowadzonych zajęć oraz dopuszczenia do uczestnictwa w zajęciach wyłącznie osób posiadających zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do udziału w tych zajęciach lub, które złożą podpisane własnoręcznie, a w przypadku osób niepełnoletnich przez przedstawiciela ustawowego, oświadczenie o zdolności do udziału w zajęciach rekreacyjnych.

Organizator zapewnia odpowiednio widzom i uczestnikom udzielanie świadczeń zdrowotnych, w ramach pierwszej pomocy medycznej, w miejscu prowadzenia zajęć, zaplecze sanitarno-higieniczne, w tym w szczególności osobno oznakowane węzły sanitarne dla kobiet i mężczyzn, w ilościach uzgodnionych z powiatowym inspektorem sanitarnym, regulamin imprezy, określający reguły zachowania się osób obecnych na imprezie oraz jest zobowiązany do umieszczenia w widocznym miejscu regulaminu określającego sposób korzystania z obiektu i znajdujących się w nim urządzeń.

Udostępniane lub wynajmowane do prowadzenia działalności rekreacyjnej obiekty rekreacyjno-sportowe, a także sprzęt i urządzenia rekreacyjno-sportowe przeznaczone do tej działalności. Sprawność techniczna i kompletność urządzeń i sprzętu, podlega sprawdzeniu każdorazowo przed ich udostępnieniem uczestnikom zajęć rekreacyjnych przez osobę prowadzącą zajęcia.

Jeżeli korzystanie z urządzenia lub sprzętu rekreacyjno-sportowego może stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia, podmiot udostępniający urządzenie lub sprzęt zapoznaje osoby korzystające z nich z instrukcją prawidłowego i bezpiecznego ich używania albo zapewnia korzystanie z tych urządzeń i sprzętu pod nadzorem osób posiadających kwalifikacje.

Kadra

Zgodnie z art. 44 ustawy zorganizowane zajęcia w zakresie wychowania fizycznego, sportu i rekreacji ruchowej mogą prowadzić osoby posiadające

kwalifikacje zawodowe nauczyciela wychowania fizycznego lub osoby posiadające kwalifikacje instruktora i trenera.

Kształcenie kadry

Kształcenie osób, o których mowa w ust. 1 i 1a, oraz menedżerów sportu przez jednostki inne niż szkoły wyższe wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu.

W związku z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz szczegółowych zasad i trybu ich uzyskiwania (Akty prawne, załącznik nr 2), ustalone zostały zasady postępowania mające na celu usprawnienie i ujednoczenie procedury związanej z uzyskiwaniem zgody Ministra Sportu na: prowadzenie szkoleń, zatwierdzanie ramowych programów kursów oraz wymagań kwalifikacyjnych kadry wykładowców na tych kursach, a także wydawania dokumentów stwierdzających posiadane kwalifikacje zawodowe instruktorów dyscypliny sportu, instruktorów rekreacji ruchowej i sportu osób niepełnosprawnych.

Jednostka planująca kursowe kształcenie kadr kultury fizycznej, które związane jest z uzyskaniem odpowiednich uprawnień zawodowych:

- instruktora dyscypliny sportu w określonej dyscyplinie - załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 stycznia 2001 r. w sprawie wykazy dyscyplin i dziedzin , w których mogą działać polskie związki sportowe oraz szczegółowych warunków i trybu udzielania zezwoleń na tworzenie polskich związków sportowych (Akty prawne, załącznik nr 3),
- instruktora rekreacji ruchowej w określonej specjalności - załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz szczegółowych zasad i trybu ich uzyskiwania (Akty prawne, załącznik nr 2)

- instruktora sportu osób niepełnosprawnych w określonej specjalności (wykaz specjalności - załącznik nr 2 - załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz szczegółowych zasad i trybu ich uzyskiwania zobowiązana jest uzyskać zgodę Ministra Sportu.

Wnioski w sprawie otrzymania zgody na organizowanie specjalistycznych kursów składa się, co najmniej 3 miesiące przed rozpoczęciem pierwszego z planowanych kursów. We wnioskach należy sprecyzować, w jakiej specjalności będzie prowadzone szkolenie, według jakich programów oraz z jaką kadrą dydaktyczną podjęta zostanie współpraca przy realizacji szkoleń (z podaniem wykształcenia, posiadanego tytułu zawodowego w kulturze fizycznej oraz realizowanego bloku tematycznego). Jeżeli organizator zamierza prowadzić szkolenie na podstawie programu innej jednostki, wymagana jest pisemna jej zgoda, którą należy dołączyć do wniosku. W przypadku zamiaru prowadzenia szkoleń w oparciu o własny program autorski należy go złożyć do Ministerstwa w celu recenzji i zatwierdzenia.

Ponadto do wniosku należy załączyć odpowiednie dla jednostki ubiegającej się o zgodę dokumenty: statut, wypis z rejestru stowarzyszeń, zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, potwierdzenie zgłoszenia rejestracyjnego podatnika podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego, zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON lub zaświadczenie o wpisie do ewidencji placówek niepublicznych kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych itp.

Minister Sportu przed wydaniem decyzji zezwalającej na prowadzenie kursowego kształcenia, zgodnie z § 14 ust. 1 ww. rozporządzenia, zasięga opinii właściwych polskich związków sportowych lub stowarzyszeń kultury fizycznej o zasięgu ogólnokrajowym.

Programy kształcenia kadry

Niezależnie od uzyskania powyższej decyzji umożliwiającej prowadzenie kursowego kształcenia, każdy planowany do realizacji kurs wymaga zatwierdzenia przez Ministra Sportu, pod względem programu oraz wymagań kwalifikacyjnych kadry wykładowców. Wniosek o zatwierdzenie ramowego programu kursu i wymagań, jakie powinny spełniać osoby, które będą prowadziły zajęcia, należy złożyć w terminie trzech tygodni przed rozpoczęciem się planowanego kursu (§ 14 ust. 2 ww. rozporządzenia). Do wniosku należy załączyć:

- formularz zgłoszenia kursu,
- program kursu,
- imienny skład kadry,
- harmonogram kursu,
- imienną listę uczestników (wykształcenie, adres, data i miejsce urodzenia).

Wnioski, o których mowa wyżej należy wraz z załączoną dokumentacją, z zachowaniem ww. terminów oraz wymogów, przekazywać do Ministerstwa Sportu.

Dokumenty potwierdzające kwalifikacje

Organizatorzy szkoleń zobowiązani są nadesłać w terminie dwóch miesięcy od zakończenia kursu do Ministerstwa Sportu następujące dokumenty:

- protokół egzaminacyjny,
- imienną listę uczestników (absolwentów),
- zaświadczenia o ukończeniu kursu (części ogólnej i specjalistycznej) i zdaniu egzaminu,
- sprawozdanie z kursu,
- wniosek o wydanie absolwentom kursu dokumentów stwierdzających posiadane kwalifikacje zawodowe,

- urzędowo potwierdzone odpisy dokumentów stwierdzających posiadane przez uczestników kursu wykształcenie,
- zdjęcia o formacie 3,5 cm. x 4,5 cm.

Absolwenci kursów mogą ubiegać się indywidualnie o wydanie dokumentu potwierdzającego kwalifikacje składając wniosek, do którego należy dołączyć następujące dokumenty:

- zaświadczenie o ukończeniu kursu (części ogólnej i specjalistycznej),
- urzędowo potwierdzony odpis dokumentu stwierdzającego posiadane wykształcenie,
- zdjęcie o formacie 3,5 cm. x 4,5 cm.

Dokumenty stwierdzające posiadanie kwalifikacji zawodowych instruktora dyscypliny sportu, instruktora w specjalnościach rekreacji ruchowej i sportu osób niepełnosprawnych dla absolwentów w/w kursów, wydaje Minister Sportu na wniosek osoby zainteresowanej lub organizatora kursu.

Impreza masowa

Część imprez sportowych podlega uregulowaniom prawnym zawartym w ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (nie umieściłem w załącznikach ze względu na dużą objętość).

Impreza masowa: to taka impreza gdzie liczba miejsc dla osób na stadionie lub na innym terenie niebędącym budynkiem jest nie mniejsza niż 1000 a w hali sport. Nie mniej niż 300. Odpłatność nie ma znaczenia. Impreza o podwyższonym ryzyku to taka impreza masowa w czasie, której istnieje obawa wystąpienia przemocy lub agresji, liczba miejsc takiej imprezy wynosi 300 na stadionie i 200 w hali sport.

Zezwolenia na odb. imprezy sportowej wydaje wójt, burmistrz gminy albo prezydent miasta właściwy ze względu na planowane miejsce imprezy, w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku do którego należy dołączyć opinie i informacji o zapewnieniu bezpieczeństwa.

Organizatorzy imprez sport. są zobowiązani do: zatrudnienia fachowego personelu, zapewnienia pomieszczeń wyposażonych w niezbędną sprzęt lekarski oraz zapewnienia środka transportu (w niektórych przypadkach karetki sanitarnej w innych zaś łódź ratunkowej) Organizator winien powiadomić przychodnię lekarską o terminie zawodów na 10 dni przed ich rozpoczęciem. Szczegółowe wymagania znajdują się w rozporządzeniach do ustawy:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie wymogów, jakie powinny spełniać służby porządkowe organizatora imprezy masowej w zakresie wyszkolenia i wyposażenia, oraz szczegółowych warunków i sposobów ich działania. (Dz. U. z dnia 20 lipca 2002 r.)

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych (Dz. U. z dnia 23 grudnia 2003 r.)

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 października 2004 r. w sprawie sposobu utrwalania przebiegu imprez masowych oraz minimalnych wymagań technicznych dla urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk (Dz. U. z dnia 15 listopada 2004 r.)

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków przekazywania informacji dotyczących bezpieczeństwa masowych imprez sportowych (Dz. U. z dnia 27 grudnia 2004 r.)

które zamieściłem w Aktach prawnych, załączniki od nr 4 do nr 7.

Zasady bezpieczeństwa w dziedzinie kultury fizycznej

Zgodnie z art. 50 ustawy osoby prawne i fizyczne prowadzące działalność w sferze kultury fizycznej są odpowiedzialne za bezpieczeństwo, porządek i higieniczne warunki podczas imprez sportowych oraz zapewniają bezpieczne i higieniczne warunki uprawiania sportu, rekreacji ruchowej i zajęć rehabilitacyjnych ich uczestnikom.

Ponadto w założeniach budowlanych oraz modernizacyjnych obiektów sportowych uwzględnia się wymagania bezpieczeństwa i higieny oraz warunki umożliwiające korzystanie z tych obiektów przez osoby niepełnosprawne. Obiekty i urządzenia sportowe powinny spełniać określone warunki: bezpieczeństwo zawodników i widzów, oddzielenie kibiców rywalizujących ze sobą, posiadać skuteczny system informacji, sprawne drogi ewakuacyjne, prawidłowy sprzęt sportowy: zgodny z techn. normami sportowymi (atesty).

Sprzęt wytrzymały, higieniczny, bezpieczny, wygodny .Ważne jest również: temperatura otoczenia, hałas, jakość powietrza, drgania., wentylacja pomieszczeń, oświetlenie, prawidłowe zabezpieczenie urządzeń elektro-mechanicznych przed dostępem osób niepożądanych. Wszystkie wymogi zawarte w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1997 r. w sprawie zasad i trybu opiniowania projektów urządzeń sportowych i sprzętu sportowego pod względem ich zgodności z wymaganiami bezpieczeństwa i higieny użytkowania oraz korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne (Akty prawne, załącznik nr 8).

W przypadku organizacji turnieju dla dzieci i młodzieży organizator musi pamiętać o Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zasad współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży (Akty prawne, załącznik nr 9).

Niestety mimo tych przepisów wiele imprez sportowych jest organizowanych niezgodnie z prawem.

ROZDZIAŁ II

ORGANIZACJA TURNIEJU PIŁKI HALOWEJ

Organizowanie jest najczęściej rozumiane jako planowanie i zharmonizowane działanie elementów dla osiągnięcia celów całości, by było skuteczne powinno uwzględniać określone zasady:

- zasadę podziału pracy – praca powinna być racjonalnie podzielona złożonych organizacjach sportowych działania są wielorakie i nie są możliwe do wykonania przez jedną osobę. Podział pracy jest więc niezbędny;
- zasadę koncentracji – tj. skupienia czynności. By uzyskać możliwie szybko i najmniejszym kosztem planowany efekt, najlepiej skoncentrować działanie jednostek na wykonaniu wybranego zadania, by szybko przejść do wykonania następnego;
- zasadę harmonizacji – tj. racjonalnego doboru elementów działania i odpowiedniego rozłożenia ich w czasie;
- zasadę specjalizacji tj. grupowania pokrewnych (podobnych) czynności na poszczególnych stanowiskach pracy czy też w poszczególnych komórkach organizacyjnych;
- zasadę hierarchizacji tj. uzależnienie szczebla niższego od wyższego, co ma zapewnić (wymusić) jednolitość działań dla realizacji wspólnego celu;
- zasadę najkrótszej drogi – tj. poszukiwania minimów, a więc uruchamiania do działań tylko tych elementów, które są najbliższe, eliminowanie szczebli pośrednich;
- zasadę decentralizacji – tj. delegowanie uprawnień tam, gdzie konkretne zadania są wykonywane;
- zasadę współmierności uprawnień i odpowiedzialności;

- zasadę wyjątku a więc, możliwości odstępstwa od obowiązujących reguł, jeśli wytworzy się sytuacja, w której kurczowe ich trzymanie się może spowodować szkody.

W swoich rozważaniach przyjąłem że organizowanie turnieju piłki halowej składa się z 3 faz: planowania, realizacji i podsumowywania.

2.1. Planowanie

Planowanie inaczej projektowanie, to ustalenie porządku prac (czynności) prowadzących od określonego stanu (punkt wyjścia) do ustalonego celu. W uproszczeniu: podstawą planowania jest zawsze określony punkt wyjścia (ocena stanu aktualnego). Ten punkt wyjścia to analiza i ocena otoczenia oraz sytuacji wewnętrznej organizacji. Cele muszą być współmierne do zasobów i ograniczeń, a planowanie powinno się odbywać przy zastosowaniu następujących zasad: konkretności, terminowości, elastyczności, optymalnego horyzontu czasowego.

Cele organizacji turnieju

Podstawowymi celami turnieju są podobnie jak kultury fizycznej dbałość o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie wszystkich obywateli.

Wstępne uzgodnienia.

Najczęściej organizacje imprez sportowych zaczyna się od luźnych rozmów, podczas których okazuje się że jest pomysł i jest osoba, która może pomóc w realizacji jego. Wtedy też zostają podjęte pierwsze wstępne uzgodnienia dotyczące organizacji danej imprezy.

W przypadku gdy organizator sam podejmuje decyzje o organizacji imprezy potrzebna jest pomoc w formie zbadania możliwości przedsięwzięcia.

Rozpoznawanie rynku i badania marketingowe

Słowo „marketing” pochodzi z języka angielskiego (market – rynek) i oznacza działanie na rynku. Amerykańskie Stowarzyszenie Marketingu, zrzeszające specjalistów tej dziedziny, definiuje marketing jako proces planowania i wdrażania koncepcji obejmującej wycenę, promocję i dystrybucję idei, dóbr lub usług, w celu stworzenia transakcji wymiany, które zaspokoją cele indywidualne oraz organizacyjne. Definicja ta podkreśla wagę korzystnych transakcji wymiennych, które zaspokajają cele zarówno kupujących, jak i sprzedających idee, produkty i usługi – niezależnie od tego, czy chodzi o pojedyncze osoby, czy też o organizacje. Innymi słowy – marketing to dostarczanie właściwego produktu na właściwy rynek, we właściwym czasie i po właściwej cenie.

Swego rodzaju „ściągawką” z marketingu jest tzw. mieszanka marketingowa, po angielsku marketing - mix. Mieszanka ta określana jest często skrótem „czterech P” od pierwszych liter czterech angielskich słów.

Marketing - mix tworzą cztery elementy:

- Produkt (product);
- Cena (price);
- dystrybucja (place);
- promocja (promotion).

W literaturze zwraca się uwagę na wyżej wymienione cztery podstawowe elementy marketingu, których kombinacja nazywana jest również zmiennymi decyzyjnymi pozwalającymi firmie kształtować wizerunek produktu i wielkość sprzedaży zależnie od sytuacji rynkowej i innych okoliczności.

W procesie poszukiwania i wyboru wariantowych koncepcji marketingu – mix należy uwzględnić³:

- wszystkie instrumenty i działania, które mogą być wykorzystane przy kształtowaniu struktury marketingu;
- intensywność oddziaływania na zjawiska rynkowe, towarzyszącą poszczególnym instrumentom i działaniom;
- znaczenie (udział) poszczególnych instrumentów i działań w osiąganiu założonych efektów.

Z przedstawionego powyżej wyliczenia widać, że marketing - mix jest kluczową koncepcją w nowoczesnej teorii marketingu, gdyż jest zbiorem narzędzi marketingowych, które przedsiębiorstwo stosuje w celu realizacji zamierzonych zadań marketingowych na docelowym rynku działania⁴.

Takie narzędzia przedstawia schemat nr 1.

Schemat 1. Elementy marketingu – mix w przypadku turnieju piłki halowej.

Produkt	Cena	Dystrybucja	Promocja
Cechy	Cenniki	Lokalizacja	Reklama
Jakość	Rabaty	Kanały dystrybucji	Sprzedaż
Marka	Okresy płatności	Zasięg terytorialny sprzedaży	Promocja
Gwarancje			Public relations

Źródło: Opracowanie własne na podstawie J. Zalejski, *Polityka promocji w przedsiębiorstwie*, Białystok, Wyd. Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania, 2001.

³ Por. L. Garbarski, J. Rutkowski, W. Wrzosek: *Marketing – Punkt zwrotny nowoczesne firmy*, PWE, Warszawa 2000 s. 64.

⁴ Por. P.H. Kotler, *Marketing management*, Wyd. FELBERG SJA, Warszawa 1999 s. 89.

Wykorzystując narzędzia i działania opisane wyżej (por. schemat nr 1) oraz współzależności między nimi, można opracować wiele zintegrowanych wewnętrznie struktur marketingu. Najważniejsze jest, aby owa struktura charakteryzowała się wysokim stopniem skuteczności i efektywności.

Procedura opracowywania skutecznej struktury marketingu opiera się zazwyczaj na poszukiwaniu idealnej koncepcji marketingu – mix dla wybranego segmentu rynku. Wyraża ona taką strukturę, która umożliwia uzyskiwanie maksymalnych efektów w procesie zaspokajania i kształtowania aspiracji klientów. Zakres merytoryczny strategii marketingowej powinien zatem obejmować cztery grupy problemów, które mogą w każdym konkretnym wypadku mieć różne znaczenie, czyli ⁵:

- **produkt** – a więc w wypadku strategii przede wszystkim ustalenie możliwości jego dostosowywania do zmieniającej się sytuacji rynkowej i do wynikających z wymagań odbiorców i nacisku konkurencji wymagań jakościowych;
- **ceny** – czyli analiza i ocena długookresowych możliwości regulowania ceny jako czynnikiem wpływającym na popyt i konkretne zamierzenia dotyczące zastosowania tego instrumentu w okresie objętym strategią;
- **dystrybucja** – a więc zweryfikowanie istniejących, najkorzystniejszych „kanałów” dystrybucji produktu, gwarantujących dotarcie o jak największej liczby odbiorców i możliwie najtańszych w obsłudze;
- **promocja** – czyli opracowanie i ustalenie długookresowych zasad, form i terminów najbardziej w danym wypadku skutecznych form promocji.

⁵ Por. T.Wojciechowski, Marketing dóbr produkcyjnych, Wyd. WSZiM, Warszawa 2000, s. 164.

Organizatorzy powinni, więc uwzględniać różne czynniki, decydując o intensywności, zakresie i wykorzystywanych formach promocji. Jeśli chodzi o formy promocji, jakie przedsiębiorstwo ma do dyspozycji i na które musi się zdecydować, to oprócz najbardziej znanej i popularnej formy, jaką jest reklama, istnieje jeszcze kilka innych, które różnią się między sobą celem i przedmiotem oraz stopniem bezpośredniego oddziaływania na odbiorcę.

Organizator ma do dyspozycji następujące formy promocji⁶:

- **reklama** jako forma promocji o charakterze pośrednim (bezosobowym), której przedmiotem jest konkretny produkt lub usługa; reklama przybiera wiele form (ogólnokrajowa, regionalna, lokalna; konsumentcka, przemysłowa, detaliczna; reklama produktu, marki, instytucjonalna, itd.)⁷;
- **akwizycja** - sprzedaż osobista, która polega na osobistym kontaktowaniu się przedstawiciela przedsiębiorstwa - producenta lub sprzedawcy z potencjalnym nabywcą;
- **public relations** - działania, których celem jest tworzenie i utrzymywanie zaufania do przedsiębiorstwa w otoczeniu, w jakim ono działa, działy public relations podejmują czynności takie jak: stosunki z prasą, nadawanie rozgłosu produktowi, komunikacja przedsiębiorstwa, lobbying, doradztwo;
- **promocja uzupełniająca**, czyli różnego rodzaju działania w stosunku do końcowych nabywców i pośredników handlowych, jak np. próbki, konkursy, degustacje, pokazy.

⁶Por. T. Wojciechowski, Marketing dóbr produkcyjnych, Wyd. Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Warszawie, Warszawa, 2000, s.140.

⁷Por. P.H.Kotler, Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola, Wyd. Felberg SJA, Warszawa, 1999, s. 596.

W przypadku pozytywnych wyników czyli gdy są chętni, brak w tym miejscu i czasie podobnych usług organizator podejmuje decyzje o organizacji turnieju.

2.2. Realizacja

Faza realizacji jest podsumowaniem i realizacją planów, czyli stworzenia harmonogramu działań, którego efektem ma być zorganizowanie turnieju piłki halowej. Opisanie w tym rozdziale sprawy można potraktować jako punkty takiego harmonogramu.

Komitet organizacyjny

Najważniejszym elementem dającym ostateczny sukces jest powołanie ciała zarządzającego np. Komitety organizacyjnego, Komisji organizacyjnej czy też Zarządu.

W skład takiego ciała muszą wejść osoby odpowiedzialne za program, sprawy techniczne, finanse i sprawy organizacyjne. W przypadku dużych turniejów są to kilku lub kilkunastu osobowe ciała, w przypadku małych 1 czy 2 dniowych turniejów są to ciała jedno lub kilku osobowe.

Regulamin

W regulaminie powinno zostać umieszczone: cel zawodów, miejsce i termin. Również ważnymi sprawami jest poinformowanie, kto jest organizatorem, kto podejmuje decyzje i jaki jest zakres tych decyzji.

Informacjami, których nie może zabraknąć są zasady warunki zgłoszeń i uczestnictwa, system rozgrywek, zasady gry, sędziowanie i sprawy bezpieczeństwa.

Wzór regulaminu turnieju zawarłem w przykładzie nr 1.

Przykład Nr 1: Regulamin turnieju piłki halowej.**TURNIEJ PIŁKI HALOWEJ****REGULAMIN****Organizacja Turnieju**

1. Organizatorem Turnieju jest z siedzibą na ul. w
2. Decyzje w sprawie Turnieju podejmuje Organizator.
3. Organizator ma prawo podjąć decyzję o wykluczeniu danej drużyny z rozgrywek w przypadku:
 - a) nie dopełnienie formalności zgodnie z punktami regulaminu.
 - b) nie opłacenie należności finansowych w terminie
 - c) nie sportowego zachowania się zawodników w czasie meczu i poza nim.
 - d) notoryczne łamanie regulaminu.
4. Wszystkie sprawy związane z protestami, karami i wykroczeniami rozpatruje Sędzia Główny Turnieju.
- 4a. Organizator ma prawo po konsultacjach z kapitanami do wprowadzenia zmian w organizacji Ligi.

Uczestnicy

5. Uczestnikami zawodów mogą być uczniowie szkół gimnazjalnych, średnich oraz młodzież akademicka, dorośli młodzi duchem - amatorzy. Wyklucza się udział w rozgrywkach zawodników grających obecnie i w przeszłości w ligach : okręgowej, MLS, IV, III, II, , I. Dopuszczeni są zawodnicy występujący w przeszłości w drużynach ligi okręgowej i MLS oraz drużynach juniorów w ligach : IV, III, II, I pod warunkiem 2 letniej karencji. W przypadku stwierdzenia naruszenia tego przepisu zawodnik zostaje natychmiast wykreślony z udziału w rozgrywkach, a zespół ukarany walkowerem z wszystkich rozegranych spotkań.
6. Uczestnik który nie ukończył 18 lat musi posiadać zgodę od opiekunów prawnych na udział w turnieju. Opiekunowie biorą odpowiedzialność za przestrzeganie regulaminu przez uczestnika.
7. Uczestniczący winni być ubezpieczeni od następstw nieszczęśliwych wypadków. Organizator nie ponosi odpowiedzialności za następstwa nieszczęśliwych wypadków.
8. W rozgrywkach, w każdym z zespołów mogą brać udział tylko zawodnicy zgłoszeni przed rozpoczęciem rozgrywek na liście imiennych zgłoszeń.
9. W uzasadnionych przypadkach można zgłaszać zawodników po rozpoczęciu nowego sezonu. Decyzje o dopuszczeniu nowego uczestnika podejmuje Organizator.
10. W rozgrywkach mogą brać udział zawodnicy nie mający przeciwwskazań zdrowotnych
11. Zakazany jest udział jednocześnie w meczach dwóch drużyn w rundzie.

Drużyny

12. Zgłoszenie drużyn do rozgrywek następuje poprzez dokonanie wpłaty wpisowego i jest jednoznaczne z deklaracją przestrzegania regulaminu.
13. Podpis kapitana drużyny na Karcie Zgłoszeń traktowany jest jako oświadczenie o zapoznaniu się wszystkich członków drużyny z regulaminem.

14. Drużyny biorące udział w rozgrywkach zobowiązują się do wystawienia w jednakowych strojach i obuwiu sportowym. Sędzia prowadzący ma prawo nie dopuścić do gry zawodników, którzy nie spełniają w/w wymogów.

Zasady rozgrywek

15. Za zwycięstwo przyznaje się 3 pkt., za remis 1 pkt., za przegraną 0 pkt., a za walkower -1 pkt. i 0:3 w bramkach. O kolejności w tabeli decydują zdobyte punkty, a przy ich równej liczbie wynik bezpośredniego meczu, następnie różnica bramek ze wszystkich meczów i większa liczba strzelonych bramek.
16. Pierwsze trzy drużyny, najlepszy strzelec, najskuteczniejszy bramkarz oraz najlepszy napastnik, obrońca i bramkarz wybrani przez kapitanów otrzymają puchary i nagrody (w miarę możliwości finansowych).
17. Kapitan odpowiada za podanie nazwisk strzelców oraz podpisanie protokołu niezwłocznie po zakończeniu meczu (reklamacje z tym związane nie będą uwzględniane).
18. Obsługę sędziowską rozgrywek zapewnia Organizator.
19. Drużynie wykluczonej z rozgrywek nie przysługuje zwrot kosztów.
20. W uzasadnionych przypadkach kapitan drużyny może zwrócić się do sędziego o sprawdzenie tożsamości drużyny przeciwnej. Powyższa decyzja musi być zgłoszona sędziemu przed rozpoczęciem meczu lub w przerwie meczu.
21. Drużyna musi rozpocząć mecz w minimum czteroosobowym składzie (bramkarz + 3 w polu).

Zasady gry

22. Drużyny grać będą w grupie każdy z każdym. Każdy mecz trwa 2 x 15 minut z 2 minutową przerwą.
23. Na parkiecie występują zespoły złożone z 5 zawodników (w tym bramkarz), a ilość zmian w trakcie meczu jest nieograniczona.
24. W mistrzostwach obowiązują przepisy gry w piłkę nożną halową.
25. Na obiekcie, gdzie toczyć się będą rozgrywki, obowiązuje całkowity zakaz palenia tytoniu (za wyjątkiem wyznaczonych do tego celu miejsc) oraz spożywania napojów alkoholowych (z piwem włącznie).
26. Wykluczony zawodnik zostaje odsunięty od gry w tym spotkaniu oraz dostaje zakaz występowania w najbliższych dwóch meczach. Drużyna gra w osłabieniu do końca meczu. W uzasadnionych przypadkach Sędzia Główny Turnieju może postanowić o ograniczeniu kary do zakazu występowania w 1 meczu lub o zwiększeniu kary do wykluczenia z ligi włącznie.

Źródło: Opracowanie własne.

Finanse

Ważną rzeczą, której nie da się pominąć przy organizacji turnieju są sprawy finansowe, czyli wpływy i wydatki.

Na wpływy mogą się składać:

- wpłaty uczestników
- środki własne organizatora
- dotacje i środki sponsorów

Na wydatki najczęściej składają się:

- wynajem hali
- opieka sędziowska, opieka medyczna, opieka techniczna
- nagrody i drobny sprzęt sportowy
- napoje

Ustalenie prawidłowego planu finansowego następuje wtedy, gdy wpływy bilansują się z wydatkami.

Dotacje i darowizny

Na prowadzenie działań zleconych organizacje pozarządowe będący organizatorami turnieju mogą otrzymać dotacje z budżetu państwa, dotacje zagraniczne, dotacje od władz samorządowych i darowizny od sponsorów (firm i osób fizycznych). Przyjmując zadanie zleczone należy określić zakres zlecenia, sposób wykorzystania dotacji i zasady rozliczenia środków. Jako regułę przyjmuje się, że dokumenty źródłowe pozostają u organizatora

Dotacje i darowizny muszą być wykorzystywane zgodnie z wolą udzielającego dotacji lub sponsora..

Miejsce

Bez hali sportowej nie można zorganizować żadnego turniej. W Polsce z uwagi na w dalszym ciągu małe zainteresowanie problemem sportu jest to bardzo duży problem. Wynajęcie hali sportowej jest samo w sobie najprostszym rozwiązaniem. Można spróbować zawrzeć porozumienie o wspólnym organizowaniu turnieju i wtedy hala może zostać na ten czas organizatorowi użyczona. Wzór takiego porozumienia umieściłem jako przykład nr 2.

Przykład Nr 2: Porozumienie w sprawie współorganizacji turnieju.

TURNIEJ PIŁKI HALOWEJ POROZUMIENIE

Zawarte w dniu r. w
pomiędzy:

..... reprezentowana przez
Panią
a Organizatorem reprezentowanym przez
Panią dotyczące współorganizacji **Turnieju Piłki
Halowej**

§ 1. Termin porozumienia:

od do r. w godzinach

§ 2. Obowiązki stron:

- a) oddaje w bezpłatne używanie hale sportową;
b) Organizator zapewni :
- obsługę organizacyjną
 - obsługę sędziowską
 - obsługę przedmedyczną
 - dostęp do toalety przenośnej
 - napoje
 - nagrody

§ 3.1 Organizator jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo i porządek podczas organizacji ligi.

2. Użyczający stwierdza, że boisko znajduje się w stanie technicznym, przydatnym do umówionego użytku.

3. Organizator oświadcza, że zapoznał się z boiskiem.

4. Organizator boisko przyjmuje i zobowiązuje się do jego używania zgodnie z przeznaczeniem oraz do utrzymania w należytych stanie.

5. Boiska nie wolno oddawać do korzystania osobom trzecim.

§ 4. Organizator zobowiązuje się do wykonywania na własny koszt wszelkich napraw niezbędnych do zachowania przedmiotu użyczenia w stanie nie pogorszonym.

§ 5. Porozumienie może zostać zmienione tylko na piśmie i za zgodą stron

§ 6. W sprawach nie uregulowanych niniejszą umową zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego.

§ 7. Porozumienie sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Użyczający:

Organizator :

Sprzęt

Sprawy sprzętu sportowego najczęściej rozwiązywane są poprzez wynajęcie, użyczenie czy też wykorzystanie własnych zasobów sprzętowych organizatora. Bardzo często podczas turniejów korzysta się z możliwości zakupu drobnego sprzętu sportowego ze środków zgromadzonych na turniej.

Sędziowie

Wszystkie rozgrywki muszą być oceniane. Zgodnie z zasadą bezstronności organizator powinien zapewnić sędziów (mogą być z licencjami PZPN, ale coraz częściej zatrudniani są sędziowie, którzy prowadzą taką działalność gospodarczą). Niezależnie od tego organizator powinien zaprosić sprawdzonych arbitrow. Przykłady pokazują, że prawidłowy dobór sędziów podnosi rangę całego turnieju.

Zasady gry

Drużyny chcące brać udział w turnieju muszą się zaznajomić oprócz z Regulaminem także z zasadami gry. Jest to na tyle ważne bo niektórym potencjalnym klientom nie będzie pasowały zasady przyjęte w turnieju. Jest to też ostatnia możliwość korekty regulaminu i zasad. Wzór spisanych zasad gry w piłkę halową zamieściłem jako przykład nr 3.

Promocja i reklama imprezy

Celem promocji jest sprzedaż imprezy, zdobycie klientów, pozyskanie widowni, doprowadzenie do zawarcia transakcji sprzedaży, tworzenie silnej marki, przyjaznego wizerunku firmy w naszym przypadku największej ilości drużyn uczestniczących w turnieju.

Zadania promocji to skuteczna informacja o turnieju o jej szczególnym charakterze: atrakcje, walory, zniżki, nagrody, przedsprzedaże.

Zasady promocji: pozytywne kreowanie turnieju. Musi trafić do właściwego adresata. Propozycje plakatu przedstawiłem jako przykład nr 4.

Przykład Nr 3: Przepisy gry w halową piłkę nożną.**TURNIEJ PIŁKI HALOWEJ****PRZEPISY GRY W HALOWĄ PIŁKĘ NOŻNĄ****1. Ilość zawodników**

- a) Zespoły przystępują do gry w składach sześciuosobowych
- b) Podczas całego spotkania wolno wymieniać dowolną ilość zawodników.
- c) Zmiany zawodników i bramkarza muszą być dokonywane w odpowiednim miejscu tj. "w strefie zmian"
- d) Drużyna musi rozpocząć spotkanie w co najmniej 4 (cztero) osobowym składzie. Jeżeli w wyniku wykluczeń lub innych zdarzeń w zespole pozostanie mniej niż 3 zawodników, mecz należy zakończyć.
- e) W sytuacji gdy:
 - podczas "lotnej" zmiany zawodnik rezerwowy wejdzie na boisko zanim zmieniony zawodnik całkiem opuści pole gry, to sędzia przerywa grę, udziela zawodnikowi wchodzącemu napomnienia (żółta kartka) a grę wznowia rzutem wolnym pośrednim z miejsca gdzie znajdowała się piłka w momencie przerwania gry.
 - podczas "lotnej" zmiany zawodnik zmieniający wejdzie na boisko lub zawodnik zmieniany zejdzie z boiska w miejscu poza "strefą zmian" to wówczas sędzia nie przerywa gry, lecz w najbliższej przerwie udziela winnym zawodnikom napomnienia (żółta kartka)

2. Sędzia

- a) Uprawnienia sędziego i posługiwanie się prawem nadanym mu przez Przepisy Gry, rozpoczynają się z chwilą wejścia na boisko. Rozstrzygnięciom sędziowskim podlegają również przewinienia dokonywane podczas chwilowej przerwy w grze oraz gdy piłka jest poza grą.
- b) Zawodnik rezerwowy również podlega władzy i jurysdykcji sędziego, niezależnie od tego czy bierze udział w grze czy też przebywa na ławce zawodników rezerwowych. Ta sama sytuacja dotyczy wszystkich zawodników po zakończeniu spotkania, aż do momentu opuszczenia przez sędziego obiektu na którym znajduje się boisko.
- c) Rozstrzygnięcia sędziego dotyczące faktów związanych z grą, jak również i wyniku meczu są ostateczne.

3. Czas trwania gry

- a) Czas trwania gry wynosi dwa równe okresy 15-minutowe z 2 minutową przerwą na zmianę stron .
- b) Czas trwania meczu winien być przedłużony, aby umożliwić wykonanie ewentualnego rzutu karnego.

4. Zdobycie bramki

- a) Bramka jest zdobyta jeśli piłka całym swym obwodem, po ziemi lub w powietrzu przekroczy linię bramkową pomiędzy słupkami lub poprzeczką i nie zawini przy tym jej zdobywca lub jego współpartner.
- b) Sędzia również uzna bramkę w sytuacji, gdy jej zdobycie poprzedziła niezgodna z przepisami interwencja zawodników drużyny broniącej (przywilej korzyści).
- c) Bramka jest zdobyta jedynie wtedy ,gdy piłka całym swym obwodem przekroczy linię bramkową pomiędzy słupkami bramkowymi i poprzeczką przed sygnałem dźwiękowym.
- d) Jeżeli piłka jest w locie do bramki a zegar czasowy dał sygnał do zakończenia spotkania - bramka jest nie uznana.

5. Gra niedozwolona i nie sportowe zachowanie

a) Drużyna, której zawodnik rozmyślnie dokona jednego z jedenastu niżej wymienionych przewinień winna być ukarana rzutem wolnym bezpośrednim, która wykona drużyna przeciwna z miejsca przewinienia:

- kopnie lub usiłuje kopnąć przeciwnika,
- podstawia nogę przeciwnikowi, powodując jego upadek,
- skoczy na przeciwnika,
- zaatakuj przeciwnika w sposób gwałtowny lub niebezpieczny,
- zaatakuj przeciwnika z tyłu, mimo iż ten mu nie przeszkadza,
- uderzy,
- usiłuj uderzyć przeciwnika lub plunie na niego,
- zatrzyma przeciwnika, odpycha przeciwnika,
- zatrzyma przeciwnika barkiem (atak ciałem)
- wykona wślizg (w zasięgu gry tj. 2 metry od piłki) w celu odebrania lub wybicia piłki będącej w posiadaniu przeciwnika
- zagra piłkę ręką,

b) Gdy jednego z w/w przewinień dokona zawodnik drużyny broniącej we własnym polu karnym, to jego drużyna winna być ukarana rzutem karnym, bez względu na miejsce położenia piłki pod warunkiem, że znajdowała się ona w grze.

c) Drużyna, której zawodnik popełni jedno z czterech następujących przewinień winna być ukarana rzutem wolnym pośrednim, która wykona drużyna przeciwna z miejsca przewinienia Są to przewinienia polegające na grze w sposób niebezpieczny tzn. gdy w zasięgu gry jest zawodnik:

- podnosi zbyt wysoko nogę (ponad biodro przeciwnika) ;
- pochyla głowę zbyt nisko (poniżej biodra przeciwnika);
- w podskoku wysuwa nogę w kierunku przeciwnika;
- wykonuje nożyce przy przeciwniku ,
- atakuje piłkę nogą wyprostowaną do przodu;
- wybija lub usiłuje wybić piłkę nogą z rąk bramkarza, względnie głową, gdy bramkarz trzyma piłkę przy piersi,
- wysuniętą nogą utrudnia bramkarzowi wprowadzenie piłki do gry;
- rozmyślnym przeszkadzaniu przeciwnikowi, bez zamiaru zagrania piłki tzn. przebiega pomiędzy nim a piłką lub manewrowaniem tułowia utrudnia mu dostęp do piłki,

d) Jeżeli w/w przewinienie miało miejsce w polu karnym drużyny broniącej, to rzut wolny pośredni należy wykonać z linii pola karnego, najbliższego miejsca przewinienia

e) Zawodnik powinien być ukarany karą napomnienia (żółta kartka) w sytuacji gdy dopuści się jednego z niżej wymienionych przewinień:

- słownie wyraża swoje niezadowolenie z decyzji sędziego;
- czynnie wyraża swoje niezadowolenie z decyzji sędziego,
- rozmyślnie zagra piłkę ręką, rozmyślnie zatrzyma przeciwnika za koszulkę;
- rozmyślnie zatrzyma przeciwnika rękami lub ciałem;
- rozmyślnie podłoży nogę przeciwnikowi powodując jego upadek,
- usiłuj kopnąć lub uderzyć przeciwnika lub współpartnera,
- nie zachowa na polecenie sędziego odległości 3 metrów od piłki w czasie wykonywania rzutu wolnego przez drużynę przeciwną;
- odkopnie lub odrzuci piłkę po gwizdku sędziego,
- podczas zmiany lotnej wejdzie na boisko zanim jego współpartner je opuści (7 zawodnik);
- wejdzie lub opuści boisko w czasie gry w miejscu znajdującym się poza strefą zmian;
- celowo zagra piłkę przed gwizdkiem sędziego, reklamując wcześniej odległość zawodników drużyny przeciwniej od piłki,

- wyskoczy z muru po gwizdku sędziego lecz przed wprowadzeniem piłki do gry podczas wykonywania rzutu wolnego przez drużynę przeciwną;
 - popełni innego rodzaju czyn który sędzia zakwalifikuje jako nie sportowe zachowanie się, np. w sposób demonstracyjny używa słów wulgarnych lub obraźliwych
- f) Zawodnik musi być ukarany karą wykluczenia (czerwona kartka) w sytuacji gdy zawodnik
- po otrzymaniu napomnienia (ż.k.),dopuści się kolejnego przewinienia podlegającego karze napomnienia (druga żółta kartka)
 - dopuści się rozmyślnego przerwania w sposób niedozwolony akcji przeciwnika będącego w korzystnej sytuacji do zdobycia bramki (zatrzymanie za koszulkę, zatrzymanie rękami, zatrzymanie piłki ręką wykonanie wślizgu - tzw. "akcja ratunkowa")
 - gwałtownie protestuje przeciwko decyzji sędziego, używając przy tym słów wulgarnych lub obraźliwych
 - rozmyślnie kopnie lub usiłuje kopnąć przeciwnika lub współpartnera, rozmyślnie uderzy lub usiłuje uderzyć przeciwnika lub współpartnera
 - popełni innego rodzaju czyn kwalifikujący się i uznany przez sędziego jako wybitnie niesportowe zachowanie się
- g) Wykluczenia z gry (czerwona kartka) zawodnika w aspekcie kary indywidualnej sprowadza się do osłabienia drużyny.
- h) O ile przed upływem regulaminowych 2 minut drużyna która jest osłabiona traci bramkę ,może natychmiast uzupełnić swój skład, ale:
- gdy gra 6 zawodników przeciwko 5 zawodnikom i zespół z większością ilością zawodników zdobędzie bramkę, to zespół z 5 zawodnikami może uzupełnić skład,
 - jeżeli obydwa zespoły grają 4 zawodnikami i padnie bramka to obydwa zespoły uzupełniają swoje składy
 - jeżeli 6 zawodników gra przeciwko 4 zawodnikom, 5 zawodników gra przeciwko 4 zawodnikom i zespół z większą ilością zawodników zdobędzie bramkę, to zespół z 4 zawodnikami może uzupełnić swój skład tylko o jednego zawodnika,
 - jeżeli drużyny grają w składach 4 - osobowych i padnie bramka to zespoły te mogą uzupełnić swój skład tylko o jednego zawodnika,
 - w każdym przypadku jeżeli bramkę zdobędzie zespół z mniejszą ilością zawodników, to gra toczy się dalej bez zmiany ilości zawodników.
6. Rzut wolny
1. Rzuty wolne dzielą się na dwie grupy: bezpośrednie i pośrednie.
 - a) Jeżeli z prawidłowego wykonanego rzutu wolnego pośredniego, piłka bezpośrednio wpadnie do bramki przeciwnika, to gra zostanie wznowiona rzutem od bramki.
 - b) Podczas wykonywania rzutu wolnego zawodnicy drużyny przeciwnej mają obowiązek znajdować się co najmniej 3 metry od piłki do czasu aż znajdzie się ona w grze.
 - c) W sytuacji korzystnej dla drużyny poszkodowanej, sędzia może zezwolić na wykonanie rzutu wolnego bez sygnału gwizdkiem, pomimo nie zachowania przepisowej odległości od piłki przez zawodników drużyny przeciwnej (przywilej korzyści).
 - d) W innym przypadku wykonanie rzutu wolnego musi być przeprowadzone sygnałem gwizdkiem.
 - e) Wykonanie rzutu wolnego "na gwizdek" w sytuacji, gdy drużyna poszkodowana reklamuje odległość od piłki zawodników drużyny przeciwnej ,przysługuje tylko i wyłącznie zespołowi wykonującemu rzut wolny.
 - f) Jeżeli piłka przypadkowo uderzy w sufit, grę wznowia się rzutem z autu przyznanym drużynie przeciwnej z miejsca przecięcia linii bocznej boiska z linią prostopadłą do niej biegnącą pod miejscem, gdzie piłka uderzyła w sufit.

7. Rzut karny

1. Rzut karny dyktuje się za przewinienia, popełnione przez drużynę broniącą w obrębie własnego pola karnego.
2. Rzut karny wykonuje się z punktu karnego, znajdującego się na linii pola karnego w odległości 6 metrów od linii bramkowej.
3. Podczas wykonywania rzutu karnego wszyscy zawodnicy muszą znajdować się w obrębie boiska, poza polem karnym w odległości co najmniej 5 metrów od punktu karnego (za wyjątkiem bramkarza drużyny broniącej i wykonawcy rzutu).
4. Bramkarz drużyny broniącej, w momencie wykonania rzutu karnego musi stać nieruchomo własnej linii bramkowej, twarzą do wykonawcy, nie odrywając stóp aż do momentu, gdy wykonawca rzutu zagra piłkę.
5. Piłka w momencie wykonania rzutu karnego musi leżeć nieruchomo w punkcie karnym a sędziemu musi być znany wykonawca rzutu. Wykonanie rzutu karnego musi być poprzedzone gwizdkiem.

8. Rzut z autu

1. Jeżeli piłka całym swoim obwodem na ziemi lub w powietrzu przekroczy linię boczną boiska, to sędzia nakazuje wznowienie gry rzutem z autu.
2. Rzut z autu wykonuje się nogą.
3. Z rzutu z autu nie można zdobyć bramki bezpośrednio.
4. W sytuacji gdy:
 - piłka zostanie wprowadzona w sposób nieprawidłowy rzut z autu wykonuje zawodnik drużyny przeciwnej,
 - wprowadzenie piłki do gry odbyło się z innego miejsca niż punkt w którym piłka wyszła poza linię boczną to rzut z autu wykona zawodnik drużyny przeciwnej,
 - zawodnik wykonujący rzut z autu zagra ponownie piłkę zanim zostanie ona dotknięta lub zagrana przez innego zawodnika, to sędzia przyznaje drużynie przeciwnej rzut wolny pośredni z miejsca, w którym zawodnik po raz drugi zagrał piłkę.
 - po zagraniu piłki z autu przez wykonawcę do własnego bramkarza, złapie on piłkę do rąk to sędzia przyzna drużynie przeciwnej rzut wolny pośredni z linii pola karnego najbliższego miejsca przewinienia

9. Rzut od bramki

1. Jeżeli piłka całym swoim obwodem przekroczy na ziemi lub w powietrzu linię bramkową z wyłączeniem części zawartej pomiędzy słupkami i pod poprzeczką i była zagrana ostatnio przez zawodnika drużyny atakującej, to sędzia nakazuje wznowienie gry rzutem od bramki.
2. Rzut od bramki wykonuje bramkarz stojący w obrębie własnego pola karnego, wprowadzając ręką lub nogą piłkę do gry.
3. Piłka jest w grze gdy znajdzie się poza polem karnym

10. Rzut z rogu

1. Jeżeli piłka całym swoim obwodem przekroczy na ziemi lub w powietrzu linię bramkową z wyłączeniem części zawartej pomiędzy słupkami i pod poprzeczką i była zagrana ostatnio przez zawodnika drużyny broniącej, to sędzia nakazuje wznowienie gry rzutem z rogu.

11. Wymiar kary

1. Dla zawodników ukaranych karami indywidualnymi w postaci
 - kar minutowych
 - napomnień (żółta k.)
 - wykluczeń (czerwona k.)

Źródło: Opracowanie własne.

Przykład Nr 4: Plakat turnieju piłki halowej.

TURNIEJ PIŁKI HALOWEJ

pod patronatem Burmistrza

**Dzielnica Praga Południe
Miasta Stołecznego Warszawy**

ZHR
Obwód Praga Południe

**Współorganizatorem jest
Ośrodek Sportu i Rekreacji**

ZGŁOSZENIA

faxem: (022) 600-00-00

e-mailem: tph@tph.pl

lub www.tph.waw.pl

ORGANIZATOR:

Termin turnieju:

**ZAPRASZAMY AMATORSKIE DRUŻYNY
SZKOLNE, OSIEDLOWE I FIRMOWE**

Źródło: Opracowanie własne.

Zgłoszenia

Organizator w materiałach promocyjnych i informacyjnych powinien umieścić informacje dotyczącą formy zgłoszenia. Zwrócić należy uwagę na możliwość powiązania zgłoszenia z wymogiem złożenia podpisanego własnoręcznie, a w przypadku osób niepełnoletnich przez przedstawiciela ustawowego, oświadczenie o zdolności do udziału w zajęciach rekreacyjnych. Wzór zgłoszenia zamieściłem jako przykład nr 5.

Przykład Nr 5: Karta Zgłoszeń.

TURNIEJ PIŁKI HALOWEJ				
KARTA ZGŁOSZEŃ				
Nazwa zespołu.....				
strona www.				
Zapoznałem się z Regulaminem				
Skład zespołu:				
l.p.	imię i nazwisko	data urodzenia	podpis	uwagi
1	Kapitan: email : tel. :			
2	Bramkarz			
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
podpis kapitana				
.....				

Źródło: Opracowanie własne.

Rozpoczęcie

Uroczystość rozpoczęcia turnieju najczęściej jest spotkaniem w jednym miejscu wszystkich biorących w turnieju drużyn. Dlatego najczęściej ogranicza się samą uroczystość do krótkiego przywitania i omówienia podstawowych zasad turnieju. Jest to w odróżnieniu od uroczystości zakończenia punkt, w którym bardzo trudno byłoby dobrze zorganizować i sprawnie przeprowadzić tę część turnieju. Ponadto drużyny, które stawiały się chcą przede wszystkim jak najszybciej przystąpić do rywalizacji.

Rozgrywki

Organizator musi określić w jaki sposób wyłania się zwycięzcę. Do najbardziej popularnych rodzajów rywalizacji wykorzystywanych przy organizacji turniejów są; gra w grupach każdy z każdym i wyłonienie kilka najlepszych drużyn które grają o najwyższe miejsce pucharowo lub gra pucharowo gdzie przegrywający odpada a wygrywający przechodzi do następnej fazy rozgrywek. Stosuje się ten rodzaj w przypadku bardzo dużej ilości drużyn. Podczas meczu najlepiej używać do celów statystycznych protokołów meczów. Wzór takiego protokołu zamieściłem jako przykład nr 6.

Wybory najlepszych zawodników

Bardzo popularne oprócz naturalnego wyboru strzelców są Wybory najlepszego zawodnika i bramkarza, którego dokonują kapitanowie drużyn po konsultacjach ze swoimi drużynami. Wybiera się 5 najlepszych zawodników i 5 najlepszych bramkarzy punktując od 1 do 5 punktów tzn. najlepszy 5 itd. Najlepszymi zostają zawodnicy i bramkarze, którzy uzyskają największą ilość punktów. Wyboru można dokonać wypełniając formularz wyboru pisemnie. Jedna drużyna może głosować jeden raz. Nie można głosować i wskazywać członków swojej drużyny. Najlepsi otrzymają pamiątkowe puchary, statuetki lub nagrody. Wzór karty wyboru zamieściłem jako przykład nr 7.

Przykład Nr 6: Protokół z meczu.

TURNIEJ PIŁKI HALOWEJ**PROTOKÓŁ Z MECZU**

W dniu, godz.

pomiędzy : -

wynik : -

do przerwy : (..... -)

Sędziowie :

.....

Bramki :

Minuta	Imię i nazwisko	Minuta	Imię i nazwisko

Faule akumulowane :

	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
I poł.										
II poł.										

Kary :

Minuta	Imię i nazwisko	Kara	Drużyna

Uwagi :

Podpisy sędziów :

podpisy kapitanów

.....

Przykład Nr 7: Karta wyboru najlepszych zawodników.

TURNIEJ PIŁKI HALOWEJ

KARTA WYBORU NAJLEPSZYCH ZAWODNIKÓW

Wypełniający:

Drużyna :

Wybór najlepszego zawodnika

l.p.	imię i nazwisko	Drużyna	Punkty
1.			5
2.			4
3.			3
4.			2
5.			1

Wybór najlepszego bramkarza

l.p.	imię i nazwisko	Drużyna	Punkty
1.			5
2.			4
3.			3
4.			2
5.			1

podpisy kapitana :

Źródło: Opracowanie własne.

Spiker

Jest to główna postać, od niej zależy sprawność i bezpieczeństwo imprezy. Wykonuje czynności informacyjne, prezenterkie i wychowawcze dużej mierze od spikera zależą zachowania widzów jak również powodzenie imprezy. Rola spikera polega też na właściwym przedstawianiu kibicom aktualnych informacji i atrakcyjności turnieju.

Spikerem powinna być osoba umiejająca porwać publiczność, posiadająca refleks i znająca zasady socjotechniki.

Osoba spikera nie może angażować się po żadnej ze stron, musi być podobnie jak sędziowie bezstronna.

Bardzo ważną sprawą jest też współpraca spikera z obsługą techniczną szczególnie przypadkach nagłych awarii.

Zakończenie

Ta uroczystość ma najczęściej charakter bardzo podniosły. Organizator powinien zadbać by wszystkie drużyny otrzymały program (scenariusz) Uroczystego Zakończenia Turnieju.

Najczęściej zakończenie ma charakter widowiska wyreżyserowanego, podczas którego są oprócz samej ceremonii wręczenia nagród i medali, są również pokazy, spektakle lub show.

Często też takim uroczystością towarzyszą dodatkowe zabawy, koncerty znanych gwiazd muzyki, spotkania ze znanymi sportowcami.

Wzór programy uroczystości zakończenia zamieściłem jako przykład nr 8.

Przykład Nr 8: Program uroczystego zakończenia turnieju.**TURNIEJ PIŁKI HALOWEJ****PROGRAM UROCZYSTEGO ZAKOŃCZENIE****NIEDZIELAGODZINA****godz. 17.45 Zgłoszenia przedstawicieli drużyn i Najlepszych drużyn (w komplecie)****godz. 17.45 Zaproszeni Goście potwierdzają przybycie u organizatora****godz. 18.00 Uroczyste rozpoczęcie, prezentacja i przywitanie gości****godz. 18.05 Prezentacja Gwiazd i wręczenie nagród dla najlepszych zawodników
wybranych w plebiscytach****statuetka dla Najlepszego Zawodnika****statuetka dla Najlepszego Strzelca****statuetka dla Najlepszego Bramkarza****godz. 18.18 Przemówienie Gościa Honorowego****godz. 18.20 I Połowa Meczu Gwiazd****Godz. 18.30 Przerwa Losowanie Nagrody****godz. 18.35 II Połowa Meczu Gwiazd PLPH Północ – Południe****godz. 18.45 Rozdanie nagród****drobne nagrody dla drużyn wręczone przedstawicielom drużyn****statuetka dla Drużyny Fair Play wręczana przedstawicielowi drużyny****puchar dla III Drużyny wręczany przedstawicielowi drużyny****medale dla Zawodników III Drużyny wręczone całej drużynie****puchar dla II Drużyny wręczany przedstawicielowi drużyny****medale dla Zawodników II Drużyny wręczone całej drużynie****puchar dla Najlepszej Drużyny wręczany całej drużynie****medale dla Zawodników Najlepszej Drużyny wręczone całej drużynie****godz. 19.25 Zakończenie uroczystości****Źródło: Opracowanie własne.**

2.3. Podsumowanie

Podsumowanie jest fazą najmniej interesującą z punktu widzenia organizatora, ale z uwagi na swój charakter niemniej ważną jak poprzednie. Zadowolenie z dobrze zorganizowanego turnieju może spowodować, że nie do końca przyłożymy się podsumowania naszych zadań. Podsumowanie jednak może mieć istotny wpływ na dalszą możliwość współpracy z osobami i instytucjami, które brały udział przy realizacji turnieju. Należy pamiętać, że złe wrażenie jest najczęściej nie do wymazania z pamięci np. dyrektora ośrodka sportu. Natomiast miłe rozstanie owocuje dobrymi wspomnieniami i chęcią dalszej współpracy.

Rozliczenie się ze sprzętu i inny zobowiązań

Bardzo istotną sprawą jest rozliczenie się i oddanie lub w przypadku zniszczenia np. odkupienie pożyczonego sprzętu sportowego. Podobnie rzecz ma się z halą sportową gdzie zgodnie z umową jest określone, w jakiej formie należy przekazać klucze i samą halę. Jeżeli były przejmowane protokolarnie to w ten sam sposób należy się z nich rozliczyć. Należy przy tym pamiętać o tych ustaleniach, ponieważ mogą w przyszłości być podstawą roszczeń finansowych w przypadku ich zniszczenia lub zagubienia.

Wszystkie należności z osobami, instytucjami, z którymi organizator zawarł umowy muszą zostać uregulowane. Jeżeli były to sprawy finansowe nie należy o nich zapomnieć i wpisać do sprawozdania.

Sprawozdania

Sprawozdanie powinno być relacją z wydarzeń, dokładnym i rzeczowym przedstawieniem autentycznych zdarzeń, których organizator dokonał. Wzór sprawozdania z turnieju zamieszczam jako przykład nr 9.

Przykład Nr 9: Wzór sprawozdania z turnieju piłki halowej.

**SPRAWOZDANIE
Z TURNIEJU PIŁKI HALOWEJ**

Termin: od do

Miejsce:

Część I. Sprawozdanie merytoryczne**1. Zakładane cele i rezultaty. Czy zostały osiągnięte? Jeśli nie – dlaczego**

.....
.....

2. Opis wykonania zadania z wyszczególnieniem działań partnerów i podwykonawców

.....
.....

3. Liczbowe określenie skali działań, zrealizowanych w ramach zadania

.....
.....

Część II. Sprawozdanie finansowe**1. Rozliczenie ze względu na źródło finansowania**

środki własne:

wpłaty uczestników:

dotacje:

darowizny:

środki sponsorów:

Razem:

2. Rozliczenie ze względu na rodzaj kosztów (w zł)

najem hali:

obsługa:

nagrody:

drobny sprzęt:

inne:

Razem :

3. Zestawienie faktur (rachunków)³⁾**Część III. Dodatkowe informacje**

.....
.....

Źródło: Opracowanie własne

Sprawozdanie powinno składać się z części merytorycznej i finansowej. W sprawozdaniu opisujemy wydarzenia w ujęciu chronologicznym, czyli w takiej kolejności, w jakiej występowały, czyli w kolejności od pierwszego do ostatniego. Sprawozdanie powinno zawierać następujące informacje:

- czas, miejsce, okoliczności i cel wydarzeń;
- główne wydarzenia;
- ocena.

Zakres sprawozdania zawsze będzie wynikał z potrzeby udokumentowania przeprowadzenia imprezy. W zależności, dla kogo musi być przygotowane.

Dla potrzeb własnych archiwalnych będzie skromne i zawierające najważniejsze punkty. Dla potrzeb zlecniodawcy, donatora, współorganizatora czy też organizacji, którą reprezentuje organizator będzie szczegółowe albo czasem bardzo szczegółowe.

Sprawozdanie finansowe wypełnia się na podstawie rzeczywistych wydatków udokumentowanych w książce finansowej.

Rozwiązanie Komitetu organizacyjnego

Podczas ostatniego spotkania należy ocenić i udział poszczególnych osób i instytucji biorących udział w organizacji turnieju piłki halowej. Nie wolno zapomnieć o podziękowaniach i ewentualnych nagrodach. Jeżeli organizator w bardzo formalny sposób podchodzi do spraw zakończenia należy podjąć decyzje o samo rozwiązaniu komitetu organizacyjnego.

Osobie odpowiedzialnej pozostanie tylko przekazanie dokumentów turnieju do archiwum.

Organizacja turnieju piłki halowej nie jest prostym i lekkim przedsięwzięciem, ale turniej dobrze zaplanowany, zrealizowany i rozliczony przynosi bardzo dużo satysfakcji.

Rozdział III

PROBLEMY PRZY ORGANIZACJI IMPREZ SPORTOWYCH

Z organizacją turnieju piłki halowej jako imprezy sportowej związanych jest jednak wiele problemów prawnych i organizacyjnych. Bardzo często powodują one, że organizatorzy rezygnują z realizacji swoich pomysłów.

3.1. Problemy prawne

Największe kontrowersje związane z organizacją imprez sportowych takich jak turniej piłki halowej dotyczą § 2. ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 września 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków prowadzenia działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej, który nakazuje wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za przebieg zajęć, posiadającej kwalifikacje zawodowe, których złożoność opisałem wcześniej (patrz str. 13). Dokładna analiza przepisu nakazuje zatrudnianie takich osób do wszystkich zajęć podczas których prowadzone są różne formy rekreacji ruchowej oraz inne formy aktywnego wypoczynku rekreacyjno-sportowego, a w szczególności biwaki, obozy, rajdy, zloty, spływy, festyny, zawody amatorskie i właśnie turnieje.

Taka interpretacja mija się z celem kultury fizycznej zapisanej w ustawie, czyli dbałości o prawidłowy rozwój psychofizyczny i zdrowie wszystkich obywateli oraz z definicją zawartą w ustawie, która określa rekreację ruchową jako formę aktywności fizycznej, podejmowaną dla wypoczynku i odnowy sił psychofizycznych.

Turniej piłki halowej może być zorganizowany dla osób powyżej 18 roku życia, czyli osób dorosłych i w tym przypadku też musi być zatrudniona

osoba z kwalifikacjami. Rodzi się podstawowe pytanie, czemu ma to służyć i jak to jest realizowane w praktyce ?

Następną sprawą jest obowiązek, nałożony w § 2 ust 1 pkt 3 ww. rozporządzenia, ubezpieczenia uczestników zajęć od następstw nieszczęśliwych wypadków na zasadach ogólnych. Przy bardzo wysokich kosztach realizacja tego wymogu niestety stanowi bardzo duży problem, często pomijany.

W praktyce dyrektorzy ośrodków sportu wynajmując hale sportowe stawiają spełnienie tych warunków jako podstawę do współpracy. Część specjalistów jednak określa stawianie tych warunków jako bezprawne z uwagi na fakt, że § 2 ww. rozporządzenia odnosi się tylko do § 1 ust 1 pkt 1 z uwagi na to, że tylko tam jest wymieniona formuła prowadzenia zajęć a nie innych form aktywnego wypoczynku rekreacyjno-sportowego.

Kolejny problem stwarza art. 3a. ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych który mówi że „nie są imprezami masowymi, w rozumieniu niniejszej ustawy, imprezy odbywające się w teatrach, operach, operetkach, filharmoniach, kinach, muzeach, bibliotekach, domach kultury i galeriach sztuki, a także imprezy organizowane w placówkach oświatowych, imprezy sportowe organizowane wyłącznie dla sportowców niepełnosprawnych, imprezy organizowane w ramach współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży oraz imprezy rekreacyjne.” W wyroku z dnia 2005.05.17 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w rozpoznaniu sprawy II SA/Po 773/03 stwierdził, że „organ odwoławczy wskazuje, że zakresy pojęć "impreza rozrywkowa" i "impreza rekreacyjna" są rozłączne. "Rozrywkowy" to związany z rozrywką, dostarczający rozrywki, będący rozrywką; także o muzyce, lekturze, programach radiowych i telewizyjnych itp.; lekki, przyjemny, odprężający. Przymiotnik "rozrywkowy" pochodzi od rzeczownika "rozrywka" - to, co służy odprężeniu, wypoczynkowi, co uprzyjemnia czas, bawi, rozwesela,

stanowi przyjemność połączoną z wypoczynkiem, zabawa, relaks (tamże, s. 1046). "Rekreacyjny" to z kolei przymiotnik od rzeczownika "rekreacja", gdzie rekreacja to aktywny wypoczynek (tamże, s. 919). Skoro zatem ustawodawca użył dwóch różnych znaczeniowo pojęć, w dwóch różnych przepisach, a imprezy rekreacyjne umieścił w katalogu wyłączeń (art. 3a u.b.i.m.) w stosunku do wszelkich imprez masowych, w tym rozrywkowych (których definicję legalną zawarł w art. 3 pkt 1 u.b.i.m.), to nie sposób przyjąć, by masowa impreza rozrywkowa (jaką jest dyskoteka) podlegała wyłączeniu jako impreza rekreacyjna, skoro takową nie jest." Ale niestety taki zapis nie zapobiega, by w praktyce wszystkie turnieje, w których bierze udział ponad 300 osób na hali, traktowane były jako imprezy masowe i wymusza się spełnienie wymogów ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

3.2. Organizacyjna złożoność imprezy sportowej

W trakcie przygotowań i realizacji imprezy występują różne czynności, zadania, funkcje, dlatego najważniejszym problemem jest skoordynowanie pracy ludzi i działanie zespołowe. Umiejętność pogodzenia tego wszystkiego powoduje, że usługi w tym zakresie są drogie, ale z uwagi na mały popyt organizatorzy prowadzący działalność gospodarczą w tym zakresie narzekają na brak zleceń.

Przy organizacji turnieju również bardzo trudne są do przewidzenia zachowania uczestników, nie wspominając o kibicach.

Problemem, na który trzeba zwrócić również uwagę jest fakt ograniczonego czasu trwania imprezy. Zmiana terminów, zmiana uczestników i zmiana przepisów w trakcie jest niemożliwa.

Zróznicowanie liczby startujących, samych drużyn, zasobów ludzkich, prestiżu sportowego może powodować także wiele trudności.

3.3. Problemy wolnego rynku

Problemy z ustalaniem prawidłowej ceny

Bardzo dużym problemem dla organizatorów jest dostosowanie ceny usługi. Cena usługi jakim jest udział w turnieju piłki halowej jest zawsze wynikiem marketingowego działania polegającego z jednej strony na kalkulacji kosztów i zysków, a z drugiej - na analizie podaży, popytu a przede wszystkim postępowania konkurencji.

Problemy wyboru strategii marketingowej

Każdy produkt wchodzący na rynek musi mieć zaplanowaną strategię wprowadzania nowego produktu na rynek. Należy zrobić wszystko żeby wykorzystać dotychczasową pozycję organizatora na rynku jak najlepiej. Dlatego źródłem wprowadzenia nowych produktów musi być informacja o potrzebach klientów, ich możliwościach nabywczych oraz o konkurencji. Bardzo dużo propozycji nie dochodzi do skutku w związku z tym, że organizator nie brał tego problemu pod uwagę.

Z punktu widzenia rynku i marketingu można zwrócić uwagę na to, że imprez sportowych nie można zmagazynować, przygotować na zapas.

Zapamiętanie uwzględnionych w pracy problemów może przynieść korzyści w postaci możliwości wcześniejszego przewidzenia skutków ich pominięcia.

ZAKOŃCZENIE

Organizatorzy, którzy pragną przetrwać i rozwijać się, muszą akceptować nieuchronność zmian oraz błyskawicznie adoptować się do nowych wymogów. Nowe wyzwania rynkowe wymagają nowego rodzaju marketingu również w sporcie. Tymczasem wiele instytucji i firm nadal próbuje zdobyć klienta instrumentami działania opracowanymi w innych realiach rynkowych.

Obecnie żyjemy na etapie przechodzenia od masowej sprzedaży tych samych wyrobów masowej klienteli do spełnienia indywidualnych potrzeb i gustów coraz lepiej wykształconych i wymagających klientów. Odbywa się to poprzez dostarczanie im coraz bardziej zindywidualizowanych ofert wzbogaconych o wiele dodatkowych elementów, które powiększają w oczach klienta wartość nabywanej usługi.

Przedstawiona praca była próbą pokazania, iż dopiero zastosowanie **zasad marketingu przy organizacji imprezy sportowej jest podstawą odniesienia sukcesu przez organizatora**. Tylko marketing zapewnia prawdziwy prymat klienta i praktyczną realizację popularnego hasła: „klient nasz pan”. Oznacza on nawiązanie ścisłych kontaktów z nabywcami przed i po pierwszej sprzedaży, traktowanej jedynie jako początek budowy długoletnich stosunków z organizatorem.

Filozofia i praktyka działania marketingu bezpośredniego oparta jest właśnie na tych przesłankach, które stanowią zarazem o jego odrębności, sile znacznych szansach rozwojowych. Wydaje się, że we współczesnych, rozwiniętych gospodarkach rynkowych zbyt wiele firm walczy ciągle o nowego klienta, nie doceniając znaczenia utrzymania więzi z nabywcami już istniejącymi.

Analiza zmian na dzisiejszym rynku nasuwa myśl, że umiejętność koncentracji na klientach traktowanych indywidualnie oraz nieustanne pielęgnowanie kontaktów z nimi będzie czynnikiem przesądzającym o sukcesie organizatora. W wielu wypadkach decydującym o tym, kto utrzyma się na rynku i zwycięży w walce konkurencyjnej. Filozofia troski o klienta już zdobytego powinna wypierać filozofię zdobywania ciągle nowych nabywców. Prowadzone w krajach zachodnich badania rynkowe potwierdzają, że utrzymanie raz zdobytego klienta jest tańsze, niż pozyskanie nowego.

Celem pracy było ukazanie zasad organizacji imprezy sportowej przy zastosowaniu marketingu jako podstawy odniesienia sukcesu organizatora poprzez wyjaśnienie zależności oraz reguł jego działania. Założenia pracy zostały całkowicie zrealizowane.

Z przeprowadzonych w mojej pracy badań wynikają następujące wnioski:

- 1) opracowywanie strategii zorganizowania turnieju piłki halowej musi być realizowane poprzez stosowanie przyjętej strategii;
- 2) opracowanie strategii przy danym celu działania organizatora jest uwarunkowane możliwościami i potrzebami rynku;
- 3) formułując właściwości usługi, w tym przypadku organizacji i udziału w turnieju piłki halowej, wprowadzanej na rynek należy dążyć przede wszystkim do tego, by dostosować je do potrzeb klientów;
- 4) najważniejszym celem organizatora jest przywiązanie klienta do siebie i nakłonienie go do korzystania z kolejnych usług w długim okresie czasu nie zapominając o kreowaniu jak najlepszego wizerunku własnej firmy;
- 5) każdy klient ma swoje ulubione sposoby komunikacji, dlatego też po zidentyfikowaniu tych sposobów należy je zapisać, zapamiętać i stosować w stosunku do nich;

- 6) budowanie więzi z klientami musi polegać na ich identyfikacji i zdobyciu lojalności wobec nich;
- 7) turniej sportowy jak każdy produkt wchodzący na rynek musi mieć zaplanowaną strategię wprowadzania nowego produktu na rynek;
- 8) należy zrobić wszystko żeby wykorzystać dotychczasową pozycję firmy na rynku jak najlepiej.

Marketing staje się synonimem nowoczesnego, postępowego myślenia i rzeczywistym źródłem rozwoju w warunkach stagnacyjnego popytu, nadmiernie rozbudowanych zdolności wytwórczych i nasilającej się walki konkurencyjnej.

Tak więc na zadane pytanie:

Czy bez zastosowania nowoczesnych zasad marketingu jest możliwe prawidłowe zorganizowanie turnieju piłki halowej.

Odpowiem z całą stanowczością NIE.

WYKAZ LITERATURY CYTOWANEJ I UZUPEŁNIAJĄCEJ

1. Garbarski L., Rutkowski J., Wrzosek W.: Marketing – Punkt zwrotny nowoczesne firmy, PWE, Warszawa 2000.
2. Kotler P.H.: Marketing management, Wyd. FELBERG SJA, Warszawa 1999
3. Kramer T.: Podstawy marketingu. Warszawa, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne 1996.
4. Otto J.: Marketing Bezpośredni – czyli jak zaprzyjaźnić się z klientem, Business Press, Warszawa 1994.
5. Podstwka K.: Praktyczny marketing, Wydawnictwo Szkoły Językówi Zarządzania, Rzeszów 1997.
6. Reklama w praktyce, Wydawnictwo Wiedza i Praktyka, Warszawa, 2000.
7. Ryba B.: praca zbiorowa: Organizacja Imprez Sportowych, Wyd. III, PKMS, Warszawa, 2001.
8. Ryba B.: Podstawy organizacji i zarządzania instytucjami sportowo-rekreacyjnymi, Wyd II, PKMS, Warszawa 2004.
9. Stachowiak Z.: Ekonomia, Wyższa Szkoła Informatyki Stosowanej i Zarządzania, Warszawa 1998.
10. Sznajder A.: Sztuka promocji. Warszawa, Wyd. ISBN, 1993.
11. Szuman-Dobska M., Dobski P.: Marketing bezpośredni, Wydawnictwo Prawno- Ekonomiczne, Warszawa 1999.
12. Wiśniewski A.: Marketing, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa, 1995.
13. Wojciechowski T.: Marketing dóbr produkcyjnych. Warszawa, Wyd. Wyższej Szkoły Zarządzania i Marketingu w Warszawie 2000.

AKTY PRAWNE

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 września 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków prowadzenia działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej. (Dz. U. z dnia 20 września 2001 r.)
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz szczegółowych zasad i trybu ich uzyskiwania. (Dz. U. z dnia 10 lipca 2001 r. z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 stycznia 2001 r. w sprawie wykazu dyscyplin i dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe, oraz szczegółowych warunków i trybu udzielania zezwoleń na tworzenie polskich związków sportowych.
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lipca 2002 r. w sprawie wymogów, jakie powinny spełniać służby porządkowe organizatora imprezy masowej w zakresie wyszkolenia i wyposażenia, oraz szczegółowych warunków i sposobów ich działania. (Dz. U. z dnia 20 lipca 2002 r.)
5. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych (Dz. U. z dnia 23 grudnia 2003 r.)
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 października 2004 r. w sprawie sposobu utrwalania przebiegu

impresz masowych oraz minimalnych wymagań technicznych dla urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk (Dz. U. z dnia 15 listopada 2004 r.)

7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 10 grudnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków przekazywania informacji dotyczących bezpieczeństwa masowych imprez sportowych (Dz. U. z dnia 27 grudnia 2004 r.)
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1997 r. w sprawie zasad i trybu opiniowania projektów urządzeń sportowych i sprzętu sportowego pod względem ich zgodności z wymaganiami bezpieczeństwa i higieny użytkowania oraz korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne. (Dz. U. z dnia 20 czerwca 1997 r.)
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zasad współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży. (Dz. U. z dnia 9 listopada 2001 r.)

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ**

z dnia 12 września 2001 r.

**w sprawie szczegółowych zasad i warunków prowadzenia działalności w dziedzinie
rekreacji ruchowej.**

(Dz. U. z dnia 20 września 2001 r.)

Na podstawie art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2001 r. Nr 81, poz. 889) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie stosuje się do osób fizycznych i prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, prowadzących w obiektach, na terenach zamkniętych i w środowisku otwartym, w sposób stały i sezonowy, nieodpłatnie i za odpłatnością, zorganizowaną działalność w dziedzinie rekreacji ruchowej w zakresie:

- 1) zajęć, podczas których prowadzone są różne formy rekreacji ruchowej,
- 2) innych form aktywnego wypoczynku rekreacyjno-sportowego, a w szczególności: biwaków, obozów, rajdów, zlotów, spływów, turniejów, festynów i zawodów amatorskich.

§ 2. 1. Prowadzący działalność w dziedzinie rekreacji ruchowej, o której mowa w § 1, zwany dalej "prowadzącym działalność", jest obowiązany do:

- 1) opracowania regulaminu zajęć oraz zapoznania z nim uczestników tych zajęć,
- 2) wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za przebieg zajęć, posiadającej kwalifikacje zawodowe, o których mowa w art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, zwanej dalej "ustawą",
- 3) ubezpieczenia uczestników zajęć od następstw nieszczęśliwych wypadków na zasadach ogólnych,
- 4) zapewnienia uczestnikom rekreacji ruchowej warunków bezpieczeństwa oraz warunków sanitarno-higienicznych określonych w odrębnych przepisach,
- 5) zapewnienia uczestnikom rekreacji ruchowej bazy rekreacyjno-sportowej odpowiedniej dla formy prowadzonych zajęć,
- 6) dopuszczenia do uczestnictwa w zajęciach wyłącznie osób posiadających zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do udziału w tych zajęciach lub które złożą podpisane własnoręcznie, a w przypadku osób niepełnoletnich przez przedstawiciela ustawowego, oświadczenie o zdolności do udziału w zajęciach rekreacyjnych.

2. Prowadzący działalność dostarcza uczestnikom zajęć rekreacyjnych, przed ich rozpoczęciem, regulamin uczestnictwa w tych zajęciach oraz program określający w szczególności:

- 1) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres lub siedzibę prowadzącego działalność w dziedzinie rekreacji ruchowej,
- 2) imię, nazwisko i kwalifikacje zawodowe osoby prowadzącej zajęcia,
- 3) termin lub terminy zajęć,
- 4) miejsce realizacji zajęć,
- 5) udostępniane urządzenia i sprzęt rekreacyjno-sportowy,
- 6) wyposażenie uczestników w sprzęt zabezpieczający i ochronny lub ratunkowy,
- 7) warunki zakwaterowania i wyżywienia,
- 8) cenę zajęć oraz zakres usług objętych tą ceną,
- 9) zasady kwalifikowania osób do udziału w zajęciach,
- 10) maksymalną ilość osób uczestniczących w zajęciach,
- 11) ilość uczestników przypadających na jednego prowadzącego zajęcia,
- 12) reguły zachowania się uczestników w czasie realizacji zajęć.

§ 3. Prowadzący działalność jest uprawniony do:

- 1) organizowania zajęć,
- 2) organizowania i prowadzenia klubów, sekcji i stałych zespołów.

§ 4. Prowadzący działalność zapewnia odpowiednio widzom i uczestnikom:

- 1) udzielanie świadczeń zdrowotnych, w ramach pierwszej pomocy medycznej, w miejscu prowadzenia zajęć,
- 2) zaplecze sanitarno-higieniczne, w tym w szczególności osobno oznakowane węzły sanitarne dla kobiet i mężczyzn, w ilościach uzgodnionych z powiatowym inspektorem sanitarnym,
- 3) regulamin imprezy, określający reguły zachowania się osób obecnych na imprezie,
- 4) umieszczenie w widocznym miejscu regulaminu określającego sposób korzystania z obiektu i znajdujących się w nim urządzeń.

§ 5. Udostępniane lub wynajmowane do prowadzenia działalności rekreacyjnej obiekty rekreacyjno-sportowe, a także sprzęt i urządzenia rekreacyjno-sportowe przeznaczone do tej działalności, powinny spełniać wymogi określone w odrębnych przepisach.

§ 6. 1. Sprawność techniczna i kompletność urządzeń i sprzętu, o których mowa w § 5, podlega sprawdzeniu każdorazowo przed ich udostępnieniem uczestnikom zajęć rekreacyjnych przez osobę prowadzącą zajęcia.

2. Jeżeli korzystanie z urządzenia lub sprzętu rekreacyjno-sportowego może stanowić zagrożenie dla zdrowia lub życia, podmiot udostępniający urządzenie lub sprzęt zapoznaje osoby korzystające z nich z instrukcją prawidłowego i bezpiecznego ich używania albo zapewnia korzystanie z tych urządzeń i sprzętu pod nadzorem osób posiadających kwalifikacje, o których mowa w art. 44 ust. 1 ustawy.

§ 7. Warunki bezpieczeństwa, jakie powinny być spełnione podczas prowadzenia działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej:

- 1) przez szkoły i placówki systemu oświaty,
- 2) na drogach publicznych, w górach i nad wodą,
- 3) w dyscyplinach lub dziedzinach sportu wymienionych w art. 53 ustawy
- określają odrębne przepisy.

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik Nr 2

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ**

z dnia 27 czerwca 2001 r.

**w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej
oraz szczegółowych zasad i trybu ich uzyskiwania.**

(Dz. U. z dnia 10 lipca 2001 r. z późn. zm.)

Na podstawie art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 25, poz. 113 i Nr 137, poz. 639, z 1997 r. Nr 106, poz. 680, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 160, poz. 1078, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 96, poz. 1106 i Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 9, poz. 117, Nr 72, poz. 839 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 43) zarządza się, co następuje:

§ 1. Tytułami zawodowymi w dziedzinie kultury fizycznej są tytuły: trenera, instruktora i menedżera.

§ 2. 1. Ustala się następujące stopnie trenerskie:

- 1) trener klasy drugiej,
- 2) trener klasy pierwszej,
- 3) trener klasy mistrzowskiej.

2. Ustala się następujące specjalizacje instruktorskie:

- 1) instruktor dyscypliny sportu,
- 2) instruktor sportu osób niepełnosprawnych,
- 3) instruktor odnowy biologicznej,
- 4) instruktor rekreacji ruchowej.

§ 3. 1. Trenerem klasy drugiej może być osoba, która:

- 1) ukończyła studia wyższe na kierunku wychowanie fizyczne ze specjalnością trenerską albo
- 2) posiada tytuł, przez okres co najmniej dwóch lat, instruktora ze specjalizacją w danej dyscyplinie sportu i ukończyła trenerskie studia podyplomowe, albo
- 3) posiada tytuł, przez okres co najmniej dwóch lat, instruktora ze specjalizacją w danej dyscyplinie sportu, posiada co najmniej świadectwo dojrzałości, ukończyła specjalistyczny kurs na stopień trenera klasy drugiej i zdała egzamin końcowy.

2. Minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu może zwolnić osobę z wymogów określonych w ust. 1, na jej wniosek przedstawiony wraz z opinią właściwego polskiego związku sportowego, biorąc pod uwagę wybitne osiągnięcia tej osoby w pracy szkoleniowej.

§ 4. Trenerem klasy pierwszej może być osoba, która:

- 1) posiada co najmniej świadectwo dojrzałości,
- 2) posiada co najmniej trzyletni staż pracy trenerskiej ze stopniem trenera klasy drugiej,
- 3) posiada udokumentowany dorobek w pracy szkoleniowej,
- 4) ukończyła specjalistyczny kurs na stopień trenera klasy pierwszej w wymiarze co najmniej 40 godzin i zdała egzamin końcowy.

§ 5. Trenerem klasy mistrzowskiej może być osoba, która:

- 1) ukończyła studia wyższe,
- 2) posiada co najmniej pięcioletni staż pracy trenerskiej ze stopniem trenera klasy pierwszej,
- 3) posiada udokumentowany dorobek w pracy szkoleniowej,
- 4) ukończyła specjalistyczny kurs na stopień trenera klasy mistrzowskiej w wymiarze co najmniej 60 godzin i zdała egzamin końcowy.

§ 6. 1. Instruktorem dyscypliny sportu może być osoba, która:

- 1) ukończyła studia wyższe na kierunku wychowanie fizyczne i uzyskała ocenę bardzo dobrą z końcowego zaliczenia lub egzaminu z zajęć prowadzonych w danej dyscyplinie sportu, w wymiarze co najmniej 60 godzin, lub ukończyła specjalność instruktorską w wymiarze 60 godzin w danej dyscyplinie sportu albo
- 2) ukończyła studia wyższe na kierunku turystyka i rekreacja ze specjalnością instruktorską, w wymiarze co najmniej 80 godzin w danej dyscyplinie sportu, albo
- 3) posiada co najmniej średnie wykształcenie oraz ukończyła specjalistyczny kurs instruktorów w danej dyscyplinie sportu i zdała egzamin końcowy.

2. Minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu może zwolnić zawodnika, który osiągnął wyniki o szczególnym znaczeniu dla sportu polskiego, z wymogu posiadania wykształcenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, na jego wniosek przedstawiony wraz z opinią właściwego polskiego związku sportowego.

§ 7. Instruktorem rekreacji ruchowej może być osoba, która:

- 1) ukończyła studia wyższe na kierunku wychowanie fizyczne lub turystyka i rekreacja ze specjalnością instruktorską, w wymiarze co najmniej 80 godzin w danej dyscyplinie rekreacji ruchowej, albo
- 2) posiada co najmniej średnie wykształcenie oraz ukończyła specjalistyczny kurs instruktorów w danej dyscyplinie rekreacji ruchowej i zdała egzamin końcowy.

§ 8. Instruktorem sportu osób niepełnosprawnych może być osoba, która:

- 1) ukończyła studia wyższe na kierunku fizjoterapia i uzyskała ocenę bardzo dobrą z przedmiotu obejmującego zagadnienia sportu osób niepełnosprawnych albo
- 2) ukończyła studia wyższe na kierunku wychowanie fizyczne lub na kierunku fizjoterapia ze specjalnością instruktorską, w wymiarze 80 godzin w danej dyscyplinie sportu osób niepełnosprawnych, albo
- 3) posiada tytuł trenera lub instruktora dyscypliny sportu oraz ukończyła specjalistyczny kurs w wymiarze co najmniej 60 godzin.

§ 9. Kształcenie instruktorów rekreacji ruchowej i instruktorów sportu osób niepełnosprawnych, o których mowa w § 7 i 8, może odbywać się w specjalnościach określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia.

§ 10. 1. Instruktorem odnowy biologicznej może być osoba, która ukończyła studia wyższe na kierunku wychowanie fizyczne lub na kierunku fizjoterapia:

- 1) ze specjalnością instruktorską w zakresie odnowy biologicznej w wymiarze określonym programem studiów albo
- 2) ukończyła specjalistyczny kurs instruktorów odnowy biologicznej prowadzony przez szkołę wyższą i zdała egzamin końcowy.

2. Instruktorem odnowy biologicznej może być także absolwent średniej szkoły zawodowej kształcącej w zakresie fizjoterapii lub fizykoterapii po ukończeniu kursu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, i zdaniu egzaminu końcowego.

§ 11. Menedżerem sportu może być osoba, która:

- 1) ukończyła studia wyższe ze specjalnością organizacja i zarządzanie sportem albo
- 2) ukończyła studia podyplomowe w zakresie organizacji i zarządzania sportem, albo
- 3) posiada co najmniej średnie wykształcenie i ukończyła specjalistyczny kurs w zakresie organizacji i zarządzania sportem, obejmujący co najmniej 180 godzin, realizowanych na co najmniej trzech sesjach szkoleniowych.

§ 12. Menedżerem dyscypliny sportu lub menedżerem imprez sportowych może być osoba, która posiada co najmniej średnie wykształcenie i ukończyła specjalistyczny kurs menedżerski, obejmujący co najmniej 120 godzin, realizowanych na co najmniej dwóch sesjach szkoleniowych.

§ 13. 1. Specjalistyczne kursy, o których mowa w rozporządzeniu, mogą prowadzić:

- 1) szkoły wyższe i zakłady kształcenia nauczycieli, prowadzące kształcenie na kierunkach: wychowanie fizyczne, fizjoterapia lub turystyka i rekreacja,
- 2) jednostki inne niż te, o których mowa w pkt 1, po spełnieniu wymogu określonego w ust. 2.

2. Prowadzenie przez jednostki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, specjalistycznych kursów trenerskich, menedżerskich, instruktorów dyscypliny sportu, instruktorów rekreacji ruchowej oraz instruktorów sportu osób niepełnosprawnych wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu.

§ 14. 1. Organ wydający zgodę na organizowanie specjalistycznych kursów przez jednostki, o których mowa w § 13 ust. 1 pkt 2, zasięga opinii właściwych polskich związków sportowych lub właściwych stowarzyszeń o zasięgu ogólnokrajowym.

2. Jednostki posiadające zgodę na organizowanie specjalistycznych kursów składają do ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu, w terminie trzech tygodni przed rozpoczęciem kursów, wnioski o zatwierdzenie ramowego programu kursu oraz wymagań, jakie powinny spełniać osoby, które będą prowadzić zajęcia, na formularzu, którego wzór jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 15. 1. Specjalistyczne kursy, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 3, § 6 ust. 1 pkt 3, § 7 pkt 2 i § 10 ust. 1 pkt 2, prowadzi się w wymiarze co najmniej 150 godzin, na co najmniej dwóch sesjach szkoleniowych.

2. Liczba godzin zajęć na specjalistycznym kursie trenerskim nie może być niższa niż 300, w tym 60% muszą stanowić zajęcia praktyczne.

§ 16. 1. Dokumentami stwierdzającymi posiadanie kwalifikacji zawodowych trenera i menedżera są dyplomy, których wzory określają załączniki nr 4-7 do rozporządzenia.

2. Dokumentami stwierdzającymi posiadanie kwalifikacji zawodowych instruktora dyscypliny sportu, rekreacji ruchowej, sportu osób niepełnosprawnych oraz odnowy biologicznej są legitymacje instruktora, których wzory określają załączniki nr 8-11 do rozporządzenia.

§ 17. 1. Dyplomy trenera i menedżera sportu wydaje minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu na wniosek osoby zainteresowanej lub organizatora kursu, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Dyplomy trenera klasy drugiej wydają rektorzy akademii wychowania fizycznego dla osób kończących organizowane przez nie kształcenie, o którym mowa w § 3.

3. Legitymacje instruktora: dyscypliny sportu, rekreacji ruchowej, sportu osób niepełnosprawnych i odnowy biologicznej oraz dyplom menedżera dyscypliny sportu i menedżera imprez sportowych wydają rektorzy szkół wyższych dla osób kończących organizowane przez nie kształcenie. W pozostałych przypadkach dokumenty te wydaje minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu.

4. Do wniosku o wydanie przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu dyplomu trenera, menedżera i legitymacji instruktora należy dołączyć odpowiednio urzędowo potwierdzone odpisy dokumentów stwierdzających posiadane wykształcenie, świadectwo ukończenia kursu specjalistycznego i zdania egzaminu, a także dokumenty stwierdzające posiadany dorobek w pracy szkoleniowej.

5. Ewidencję wydanych dyplomów i legitymacji prowadzi minister właściwy do spraw kultury fizycznej i sportu, na podstawie nadesłanych, w terminie 30 dni od dnia ich wydania, informacji przez wydających dyplomy lub legitymacje.

§ 18. 1. Tytuły i stopnie zawodowe uzyskane w dziedzinie kultury fizycznej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia zachowują swoją ważność.

2. Osoby, które uzyskały kwalifikacje zawodowe na podstawie dotychczasowych przepisów, mogą złożyć wniosek o wydanie dyplomu i legitymacji.

3. Wydane na podstawie dotychczasowych przepisów zgody na prowadzenie kursów specjalistycznych oraz kursów kwalifikacyjnych zachowują ważność na okres, na jaki zostały wydane, z tym że zgody wydane na prowadzenie kursów kwalifikacyjnych stają się zgodami na prowadzenie kursów specjalistycznych, o których mowa odpowiednio w § 4 pkt 4 i § 5 pkt 4.

4. Wnioski o zatwierdzenie programów kursów i składu kadry wykładowców złożone na podstawie dotychczasowych przepisów są rozpatrywane na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 19. Traci moc zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 15 lipca 1997 r. w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz zasad i trybu ich uzyskiwania (Monitor Polski Nr 45, poz. 445).

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIKI pominięto

Załącznik Nr 3

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
z dnia 18 stycznia 2001 r.**

w sprawie wykazu dyscyplin i dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe, oraz szczegółowych warunków i trybu udzielania zezwoleń na tworzenie polskich związków sportowych.

(Dz. U. z dnia 2 lutego 2001 r.)

Na podstawie art. 10 ust. 6 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 25, poz. 113 i Nr 137, poz. 639, z 1997 r. Nr 106, poz. 680, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 160, poz. 1078, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 96, poz. 1106 i Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 9, poz. 117, Nr 72, poz. 839 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 43) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się wykaz dyscyplin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe.

2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 2. 1. Ustala się wykaz dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe.

2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 3. 1. Komitet założycielski polskiego związku sportowego składa do Prezesa Polskiej Konfederacji Sportu wniosek o udzielenie zezwolenia na utworzenie polskiego związku sportowego.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) statut,
- 2) aktualne wyciągi z rejestrów sądowych właściwych dla założycieli polskiego związku sportowego,
- 3) protokół zebrania założycielskiego, podpisany przez upoważnionych przedstawicieli wszystkich założycieli,
- 4) protokół wyboru komitetu założycielskiego oraz adres jego siedziby,

- 5) wykaz klubów sportowych wraz z adresami, prowadzących działalność w danej dyscyplinie lub dziedzinie sportu,
- 6) pisemne deklaracje o przystąpieniu do polskiego związku sportowego co najmniej 80 % klubów sportowych, działających w danej dyscyplinie lub dziedzinie sportu na terenie co najmniej 10 województw - w przypadku dyscypliny lub dziedziny sportu nieobjętej programem igrzysk olimpijskich,
- 7) szczegółowy opis dyscypliny lub dziedziny sportu,
- 8) dane dotyczące organizacji, zasięgu i potencjału dyscypliny lub dziedziny sportu,
- 9) przyjęty na zebraniu założycielskim projekt zasad, warunków i trybu przyznawania i cofania klubom sportowym licencji uprawniających do udziału we współzawodnictwie sportowym,
- 10) informację o prowadzonych rozgrywkach w grach zespołowych w I i II lidze z udziałem co najmniej 8 zespołów w każdej lidze lub organizacji mistrzostw Polski w dyscyplinach indywidualnych z co najmniej 2-stopniowym systemem eliminacji do finałów ogólnopolskich,
- 11) informację o międzynarodowej organizacji danej dyscypliny lub dziedziny sportu, systemie współzawodnictwa międzynarodowego oraz działających w tym obszarze federacjach międzynarodowych,
- 12) zaświadczenie potwierdzające przynależność do międzynarodowej federacji sportowej, właściwej dla danej dyscypliny lub dziedziny sportu, zrzeszającej co najmniej 40 państw z 3 kontynentów, lub pisemne przyrzeczenie takiej międzynarodowej federacji sportowej o uzyskaniu przynależności po utworzeniu polskiego związku sportowego,
- 13) informację o warunkach organizacyjno-materialnych niezbędnych do prowadzenia działalności polskiego związku sportowego.

3. Przedłożenie dokumentów, o których mowa w ust. 2 pkt 9 i 10, nie jest wymagane, jeżeli odpowiednie postanowienia dotyczące współzawodnictwa sportowego oraz licencji dla klubów sportowych zostały określone w statucie polskiego związku sportowego.

§ 4. Decyzję o udzieleniu zezwolenia, o którym mowa w § 3, wydaje się, gdy:

- 1) wniosek został złożony przez związek posiadający zasięg ogólnokrajowy,
- 2) wniosek dotyczy jednej dyscypliny lub dziedziny sportu objętej wykazem, o którym mowa w § 1 i § 2,
- 3) do wniosku zostały dołączone wymagane dokumenty oraz gdy wnioskodawca spełnia warunki, o których mowa w § 3 ust. 2 pkt 10 i 12, a w przypadku dyscypliny lub dziedziny sportu nieobjętej programem igrzysk olimpijskich - także warunek, o którym mowa w § 3 ust. 2 pkt 6.

§ 5.1. Zezwolenia na utworzenie polskiego związku sportowego wydane przed wejściem w życie rozporządzenia zachowują moc do czasu ich wygaśnięcia.

2. Wnioski o uzyskanie zezwolenia na utworzenie polskiego związku sportowego, złożone do dnia wejścia w życie rozporządzenia i do tego dnia nie rozpatrzone, podlegają rozpatrzeniu według przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 6. Traci moc zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 17 września 1996 r. w sprawie wykazu dyscyplin i dziedzin sportu, w których mogą działać polskie związki sportowe, oraz szczegółowych warunków i trybu udzielania zezwoleń na tworzenie polskich związków sportowych (Monitor Polski Nr 59, poz. 556).

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK Nr 1**WYKAZ DYSCYPLIN SPORTU, W KTÓRYCH MOGĄ DZIAŁAĆ POLSKIE
ZWIĄZKI SPORTOWE**

1. Badminton
2. Bieg na orientację
3. Boks
4. Bowling
5. Brydż sportowy
6. Curling
7. Golf
8. Hokej na trawie
9. Judo
10. Ju jitsu
11. Kendo
12. Kick-boxing
13. Korfball
14. Koszykówka
15. Kręglarstwo
16. Lekkoatletyka
17. Łucznictwo
18. Łyżwiarstwo figurowe
19. Pięciobój nowoczesny
20. Piłka ręczna
21. Podnoszenie ciężarów
22. Radioorientacja sportowa
23. Ringo
24. Rugby
25. Skiboby
26. Snowboard
27. Speedrower
28. Sumo
29. Szachy
30. Siermierka
31. Taekwondo WTF
32. Taniec sportowy
33. Tenis
34. Tenis stołowy
35. Triathlon
36. Unihokej
37. Warcaby
38. Wędkarstwo
39. Wioślarstwo
40. Wrotkarstwo
41. Wu-Shu

ZAŁĄCZNIK Nr 2**WYKAZ DZIEDZIN SPORTU, W KTÓRYCH MOGĄ DZIAŁAĆ POLSKIE ZWIĄZKI SPORTOWE**

Lp.	Dziedzina sportu	Dyscypliny sportu wchodzące w skład dziedziny sportu
1	2	3
1	Akrobatyka	Akrobatyka sportowa Trampolina
2	Alpinizm	Wspinaczka wysokogórska Wspinaczka sportowa Alpinizm jaskiniowy Narciarstwo wysokogórskie
3	Baseball	Baseball Softball
4	Biathlon	Biathlon letni Biathlon zimowy
5	Bilard	Pool bilard Karambol Piramida
6	Gimnastyka	Gimnastyka sportowa Gimnastyka artystyczna
7	Hokej na lodzie	Hokej na lodzie Hokej na łyżworolkach
8	Jeździectwo	Ujeżdżenie WKKW Skoki Woltyżerka Powożenie zaprzęgów Rajdy długodystansowe
9	Kajakarstwo	Kajakarstwo klasyczne Kajakarstwo górskie Kajak polo
10	Karate	Karate wg systemu WKF Kyokushinkai Shotokan Goju ryu Shorin ryu Gosoko ryu Oyama karate Doshinkan Inne odmiany karate
11	Karate tradycyjne	Karate wg systemu ITK Karate fudokan
12	Kolarstwo	Kolarstwo szosowe Kolarstwo torowe Kolarstwo przełajowe Kolarstwo górskie

	Cyklotrial
13	Kulturystyka i trójbój siłowy Kulturystyka Trójbój siłowy Fitness
14	Łyżwiarstwo szybkie Short track
15	Modelarstwo kołowe Modelarstwo pływające
16	Narciarstwo alpejskie Narciarstwo klasyczne Narciarstwo akrobatyczne Narciarstwo artystyczne
17	Piłka nożna Piłka nożna halowa /futsal/ Piłka nożna plażowa
18	Piłka siatkowa Piłka siatkowa plażowa
19	Pływanie w płetwach Orientacja podwodna Pływanie długodystansowe Łowiectwo podwodne
20	Snooker Bilard angielski
21	Akrobacja lotnicza Sport balonowy Sport lotniowy Sport motolotniowy Sport paralotniowy Sport samolotowy Sport spadochronowy Sport śmigłowcowy Sport szybowcowy Modelarstwo lotnicze i kosmiczne
22	Sport kartingowy Sport motocyklowy Sport samochodowy Sport żużlowy
23	Sport motorowodny i narciarstwo wodne Sport motorowodny Narciarstwo wodne
24	Sport pływacki Pływanie Pływanie synchroniczne Skoki do wody Piłka wodna
25	Sport psich zaprzęgów Bikejoring Canicross Wyścigi psich zaprzęgów Pulka i skijoring
26	Sport saneczkowy Saneczkarstwo Bobsleje

	Skeleton
27 Strzelectwo sportowe	Strzelectwo kulowe Strzelectwo śrutowe Strzelectwo z broni pneumatycznej
28 Taekwondo	Taekwondo ITF Inne odmiany taekwondo
29 Zapasy	Zapasy w stylu klasycznym Zapasy w stylu wolnym
30 Żeglarstwo	Żeglarstwo Żeglarstwo lodowe Żeglarstwo deskowe Morskie żeglarstwo sportowe

Załącznik Nr 4

**ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW**

z dnia 2 lipca 2002 r.

w sprawie wymogów, jakie powinny spełniać służby porządkowe organizatora imprezy masowej w zakresie wyszkolenia i wyposażenia, oraz szczegółowych warunków i sposobów ich działania.

(Dz. U. z dnia 20 lipca 2002 r.)

Na podstawie art. 18 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1298 i Nr 123, poz. 1353 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa wymogi, jakie powinny spełniać służby porządkowe w zakresie wyszkolenia i wyposażenia, oraz szczegółowe warunki i sposoby działania tych służb w zakresie sprawdzania upoważnień osób do uczestniczenia w imprezie masowej, sposobów legitymowania osób, przeglądania ich bagaży i odzieży oraz usuwania osób zakłócających imprezę.

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie - rozumie się przez to ustawę z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych,
- 2) komendancie wojewódzkim Policji - rozumie się przez to również Komendanta Stołecznego Policji.

§ 2. Kandydaci na członków służb porządkowych i kandydaci na kierowników do spraw bezpieczeństwa, o których mowa w art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy, są obowiązani odbyć przeszkolenie według programu określonego w § 3.

§ 3. 1. Zakres programu szkolenia dla członków służb porządkowych, nieposiadających licencji pracownika ochrony fizycznej, obejmujący zagadnienia:

- 1) teoretyczne - w zakresie ogólnoprawnym, zabezpieczenia porządku i bezpieczeństwa publicznego na imprezach masowych,
- 2) praktyczne - w zakresie samoobrony i technik interwencyjnych, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

2. Zakres programu szkolenia dla członków służb porządkowych, posiadających licencje pracownika ochrony fizycznej, obejmujący zagadnienia teoretyczne w zakresie

ogólnoprawnym oraz ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego na imprezach masowych, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

3. Zakres programu szkolenia kierowników do spraw bezpieczeństwa, obejmujący zagadnienia teoretyczne w zakresie ogólnoprawnym, zabezpieczenia porządku i bezpieczeństwa publicznego na imprezach masowych i zawodowe, z zakresu organizacji zabezpieczenia porządku i bezpieczeństwa publicznego w obrębie imprezy masowej i nadzoru nad służbami porządkowymi oraz współpracy z Policją przy zabezpieczeniu imprez masowych, określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Szkolenia kandydatów na członków służb porządkowych i kandydatów na kierowników do spraw bezpieczeństwa są prowadzone przez szkoły lub ośrodki kursowe przygotowujące do wykonywania zadań pracownika ochrony osób i mienia. Szkolenie kończy się egzaminem wewnętrznym.

2. Wzór zaświadczenia o odbyciu szkolenia określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 5. Członków służb porządkowych, w zależności od potencjalnego ryzyka i potrzeb, wyposaża się w:

- 1) łączność bezprzewodową,
- 2) ręczne wykrywacze metalu,
- 3) latarki elektryczne,
- 4) środki opatrunkowe,
- 5) wzory biletów, identyfikatorów i zaproszeń,
- 6) środki transportu,
- 7) inne niezbędne i prawnie dozwolone środki ochrony osobistej.

§ 6. Stwierdzenia prawa osoby do przebywania na imprezie masowej członek służby porządkowej dokonuje przez:

- 1) sprawdzenie, czy osoba ta posiada ważny bilet wstępu, identyfikator, zaproszenie albo inny dokument uprawniający do przebywania na imprezie,
- 2) porównanie okazanego dokumentu ze wzorem,
- 3) sprawdzenie, czy dane personalne osoby nie zostały umieszczone w rejestrze, o którym mowa w art. 23 ust. 1 ustawy.

§ 7. 1. Przed rozpoczęciem legitymowania osoby członek służby porządkowej jest obowiązany użyć zwrotu "służba porządkowa" oraz:

- 1) podać swoje imię i nazwisko, oraz w taki sposób okazać, umieszczony w widocznym miejscu, identyfikator potwierdzający uprawnienie do podjęcia czynności, aby osoba legitymowana miała możliwość odczytania danych zawartych w tym dokumencie,
- 2) podać podstawę prawną i powód legitymowania.

2. Tożsamość osoby legitymowanej ustala się na podstawie:

- 1) dowodu osobistego,
- 2) tymczasowego zaświadczenia tożsamości,
- 3) legitymacji szkolnej lub studenckiej,
- 4) dokumentu stwierdzającego tożsamość cudzoziemca,
- 5) innych dokumentów potwierdzających tożsamość, zaopatrzonych w fotografię i adres zamieszkania osoby legitymowanej.

3. Dokonując legitymowania, członek służby porządkowej sprawdza autentyczność dokumentu oraz potwierdza zgodność danych personalnych w nim zawartych z oświadczeniem legitymowanego.

4. W razie legitymowania uczestników imprezy masowej znajdujących się w pojeździe, gdy uzasadniają to względy bezpieczeństwa, członek służby porządkowej ma

prawo żądać opuszczenia pojazdu przez te osoby. Odmowa opuszczenia pojazdu jest traktowana jak odmowa poddania się czynnościom, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 1-3 ustawy.

§ 8. 1. Przeglądanie odzieży powinno być dokonywane przez członka służby porządkowej tej samej płci co osoba kontrolowana.

2. Przed rozpoczęciem przeglądania bagaży lub odzieży osoby członek służby porządkowej jest obowiązany użyć zwrotu "służba porządkowa" oraz:

- 1) podać swoje imię i nazwisko, a także w taki sposób okazać, umieszczony w widocznym miejscu, identyfikator potwierdzający uprawnienie do podjęcia czynności, aby osoba, której bagaż lub odzież jest przeglądana, miała możliwość odczytania danych zawartych w tym dokumencie,
- 2) podać podstawę prawną i przyczynę przeglądania bagaży lub odzieży.

3. Przed przystąpieniem do przeglądania bagaży lub odzieży osoby członek służby porządkowej wzywa osobę do okazania ich zawartości.

4. W przypadku stwierdzenia w zawartości przeglądanych bagaży lub odzieży przedmiotów, których wnoszenie i posiadanie na imprezie jest zabronione, członek służby porządkowej odmawia wpuszczenia na imprezę osoby, u której stwierdzono posiadanie tych przedmiotów, lub usuwa ją z miejsca przeprowadzania imprezy.

5. W przypadku stwierdzenia w zawartości przeglądanych bagaży lub odzieży broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów, napojów alkoholowych, materiałów wybuchowych, pirotechnicznych i pożarowo niebezpiecznych oraz środków odurzających i psychotropowych, członek służby porządkowej dokonuje ujęcia osoby, u której w przeglądanych bagażach lub odzieży stwierdzono te przedmioty i po ich odebraniu sporządza protokół z tej czynności, a następnie przekazuje tę osobę Policji wraz z odebranymi przedmiotami.

§ 9. 1. Przed przystąpieniem do usunięcia z miejsca przeprowadzania imprezy masowej osoby, która swoim zachowaniem zakłóca tę imprezę, członek służby porządkowej jest obowiązany użyć zwrotu "służba porządkowa" oraz:

- 1) podać swoje imię i nazwisko, oraz w taki sposób okazać, umieszczony w widocznym miejscu, identyfikator potwierdzający uprawnienie do podjęcia czynności, aby osoba, która swoim zachowaniem daje podstawę do usunięcia z imprezy, miała możliwość odczytania danych zawartych w tym dokumencie,
- 2) podać podstawę prawną i przyczynę usunięcia osoby z miejsca przeprowadzania imprezy masowej.

2. Przystępując do usunięcia osoby z miejsca przeprowadzania imprezy masowej, członek służby porządkowej wzywa osobę usuwaną do opuszczenia miejsca przeprowadzania imprezy masowej i towarzyszy tej osobie aż do granicy miejsca, w którym odbywa się impreza.

3. Członek służb porządkowych może odstąpić od czynności określonych w ust. 1, jeżeli zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla życia, zdrowia ludzkiego lub ochranianego mienia.

4. W przypadku niepodporządkowania się wezwaniu osoby do opuszczenia miejsca przeprowadzania imprezy masowej lub stawiania czynnego oporu:

- 1) członek służby porządkowej będący pracownikiem agencji ochrony wynajętej do zabezpieczenia imprezy, posiadający licencję pracownika ochrony fizycznej, wyprowadza przy użyciu siły fizycznej osobę, która nie podporządkowuje się wezwaniu, poza granice imprezy masowej,

- 2) członek służby porządkowej, nieposiadający licencji pracownika ochrony fizycznej, wzywa do przeprowadzenia usunięcia osoby pracownika, o którym mowa w pkt 1, lub zwraca się o pomoc do Policji za pośrednictwem kierownika do spraw bezpieczeństwa.

§ 10. 1. Przebieg czynności, o których mowa w § 7-9, członkowie służby porządkowej dokumentują notatką służbową.

2. Notatka, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać: dane personalne osoby, w stosunku do której zostały podjęte czynności, wskazanie rodzaju dokumentu, na podstawie którego określono tożsamość osoby, oraz jego numeru i serii, określenie czasu, miejsca i rodzaju tych czynności, przyczyn i skutków ich podjęcia, a także imiona i nazwiska członków służby porządkowej, którzy dokonali tych czynności.

3. Notatka podlega przekazaniu kierownikowi do spraw bezpieczeństwa, który jest obowiązany udostępnić ją na żądanie Policji.

§ 11. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 marca 1998 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobów działania służb porządkowych organizatora imprezy masowej (Dz. U. Nr 32, poz. 169).

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Załącznik Nr 5

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 17 grudnia 2003 r.

w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych

(Dz. U. z dnia 23 grudnia 2003 r.)

Na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1298 i Nr 123, poz. 1353, z 2002 r. Nr 25, poz. 253 oraz z 2003 r. Nr 124, poz. 1152) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy zakres obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych za szkody wyrządzone uczestnikom imprez masowych, na które wstęp jest odpłatny, zwanego dalej "ubezpieczeniem OC", termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną tego ubezpieczenia.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) impreza masowa przeprowadzana na otwartej przestrzeni - imprezę masową przeprowadzaną na stadionie, w innym obiekcie niebędącym budynkiem albo na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej;
- 2) impreza masowa na terenie zamkniętym, o którym mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych - imprezę masową przeprowadzaną w hali sportowej albo w innym budynku umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej.

§ 3. 1. Ubezpieczeniem OC jest objęta odpowiedzialność cywilna organizatorów imprez masowych za szkody wyrządzone w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, w

następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego uczestnikom imprez masowych, na które wstęp jest odpłatny.

2. Ubezpieczenie OC nie obejmuje szkód:

- 1) polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzonych przez ubezpieczonego małżonkowi, wstępnemu, zstępnemu, rodzeństwu, a także powinowatemu w tej samej linii lub stopniu, osobie pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonkowi, jak również osobie, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym pożyciu;
- 2) polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzonych innym osobom niż wymienione w pkt 1, nieprzekraczających równowartości w złotych 100 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC;
- 3) polegających na zapłacie kar umownych;
- 4) powstałych wskutek działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów i zamieszek, a także aktów terroru.

3. Ubezpieczenie OC obejmuje wszystkie szkody w zakresie, o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 2, bez możliwości umownego ograniczenia przez zakład ubezpieczeń wypłaty odszkodowań.

4. Kwota, o której mowa w ust. 2 pkt 2, jest ustalana przy zastosowaniu kursu średniego euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu wyrządzenia szkody.

§ 4. Obowiązek ubezpieczenia OC powstaje najpóźniej w dniu złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej, na którą wstęp jest odpłatny.

§ 5. Minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC w odniesieniu do imprezy sportowej wynosi równowartość w złotych:

- 1) dla imprezy masowej przeprowadzanej na otwartej przestrzeni, jeżeli liczba miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 1.000 i nie więcej niż 2.000 miejsc - 30.000 euro. W przypadku wzrostu liczby miejsc o każde kolejne 100 ponad 2.000 miejsc minimalna suma gwarancyjna wzrasta każdorazowo o 1.500 euro;
- 2) dla imprezy masowej przeprowadzanej na terenie zamkniętym, jeżeli liczba miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 300 i nie więcej niż 500 miejsc - 6.250 euro. W przypadku wzrostu liczby miejsc o każde kolejne 100 ponad 500 miejsc minimalna suma gwarancyjna wzrasta każdorazowo o 1.250 euro;
- 3) dla imprezy masowej o podwyższonym ryzyku, będącej imprezą masową przeprowadzaną na otwartej przestrzeni, jeżeli liczba miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 300 i nie więcej niż 2.000 miejsc - 35.000 euro. W przypadku wzrostu liczby miejsc o każde kolejne 100 ponad 2.000 miejsc minimalna suma gwarancyjna wzrasta każdorazowo o 1.750 euro;
- 4) dla imprezy masowej o podwyższonym ryzyku, będącej imprezą masową przeprowadzaną na terenie zamkniętym, jeżeli liczba miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 200 i nie więcej niż 500 miejsc - 8.150 euro. W przypadku wzrostu liczby miejsc o każde kolejne 100 ponad 500 miejsc minimalna suma gwarancyjna wzrasta każdorazowo o 1.650 euro.

§ 6. Minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC w odniesieniu do imprezy artystycznej albo rozrywkowej wynosi równowartość w złotych:

- 1) dla imprezy masowej przeprowadzanej na otwartej przestrzeni, jeżeli liczba miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 1.000 i nie więcej niż 2.000 miejsc - 22.500 euro. W przypadku wzrostu liczby miejsc o każde kolejne 100 ponad 2.000 miejsc minimalna suma gwarancyjna wzrasta każdorazowo o 1.100 euro;
- 2) dla imprezy masowej przeprowadzanej na terenie zamkniętym, jeżeli liczba miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 300 i nie więcej niż 500 miejsc - 5.000 euro. W przypadku wzrostu liczby miejsc o każde kolejne 100 ponad 500 miejsc minimalna suma gwarancyjna wzrasta każdorazowo o 1.000 euro;

- 3) dla imprezy masowej o podwyższonym ryzyku, będącej imprezą masową przeprowadzaną na otwartej przestrzeni, jeżeli liczba miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 300 i nie więcej niż 2.000 miejsc - 27.500 euro. W przypadku wzrostu liczby miejsc o każde kolejne 100 ponad 2.000 miejsc minimalna suma gwarancyjna wzrasta każdorazowo o 1.400 euro;
- 4) dla imprezy masowej o podwyższonym ryzyku, będącej imprezą masową przeprowadzaną na terenie zamkniętym, jeżeli liczba miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 200 i nie więcej niż 500 miejsc - 6.250 euro. W przypadku wzrostu liczby miejsc o każde kolejne 100 ponad 500 miejsc minimalna suma gwarancyjna wzrasta każdorazowo o 1.250 euro.

§ 7. Kwoty, o których mowa w § 5 i 6, są ustalane przy zastosowaniu kursu średniego euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski po raz pierwszy w roku, w którym umowa ubezpieczenia OC została zawarta.

§ 8. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się do umów ubezpieczenia OC zawartych od dnia 1 stycznia 2004 r.

2. Jeżeli umowa ubezpieczenia OC została zawarta przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, a okres, na jaki została zawarta, upływa po tym dniu, nową umowę ubezpieczenia OC zawiera się najpóźniej w ostatnim dniu okresu, na jaki została zawarta ta umowa.

§ 9. Traci moc rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych (Dz. U. Nr 69, poz. 636).

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

Załącznik Nr 6

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI¹⁾
z dnia 28 października 2004 r.**

**w sprawie sposobu utrwalania przebiegu imprez masowych oraz minimalnych
wymagań technicznych dla urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk
(Dz. U. z dnia 15 listopada 2004 r.)**

Na podstawie art. 15 ust. 8 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1298, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa sposób rejestracji przebiegu imprez masowych przez ich organizatorów, a także minimalne wymagania techniczne dla urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk, umożliwiające wykorzystanie utrwalonego obrazu i dźwięku w postępowaniu dowodowym w stosunku do osób zakłócających porządek i bezpieczeństwo publiczne podczas imprez masowych.

§ 2. Utrwalanie obrazu i dźwięku powinno odbywać się z poszanowaniem godności i prawa do intymności uczestników imprezy masowej.

§ 3. 1. Miejscami podlegającymi obowiązkowej rejestracji obrazu i dźwięku są:

- 1) ogrodzenie zewnętrzne obiektu, granica terenu, na którym odbywa się impreza masowa;

- 2) kasy biletowe na terenie imprezy masowej (w przypadku imprezy odpłatnej);
- 3) bramy, furtki i inne miejsca przeznaczone do wejścia uczestników na teren imprezy masowej;
- 4) ciągi komunikacyjne na terenie imprezy masowej, w tym drogi dla służb ratowniczych i drogi ewakuacyjne;
- 5) parkingi zorganizowane na terenie imprezy masowej;
- 6) sektory dla uczestników imprezy masowej;
- 7) płyta boiska, scena itp.

2. Miejsca, o których mowa w ust. 1, powinny znajdować się w zasięgu co najmniej dwóch urządzeń utrwalających obraz i dźwięk.

§ 4. 1. Do utrwalania obrazu i dźwięku mogą służyć przeznaczone do tego celu urządzenia mechaniczne i elektroniczne typu analogowego lub cyfrowego, przenośne lub wchodzące w skład systemu rejestracji obrazu (systemu dozorowego) oraz odpowiednie dla tych urządzeń nośniki informacji.

2. Utrwalenia obrazu i dźwięku można dokonywać na środkach technicznych przeznaczonych do utrwalania obrazu i dźwięku, a w szczególności na nośnikach magnetycznych, płytach CD oraz innych nośnikach - właściwych dla danego rodzaju urządzenia, zwanych dalej "nośnikami".

§ 5. 1. Urządzenia utrwalające obraz powinny umożliwiać ich podłączenie do urządzeń pozwalających na natychmiastowe wydrukowanie zarejestrowanego obrazu z minimalną rozdzielczością 600 dpi.

2. Urządzenia utrwalające obraz wchodzące w skład systemu rejestracji obrazu na terenie, na którym odbywa się impreza masowa, powinny spełniać wymogi określone Polską Normą PN-EN 50132-7 dla systemów dozorowych CCTV stosowanych w zabezpieczeniach, przy czym urządzenia utrwalające obraz powinny rejestrować obraz z częstotliwością 25 klatek na sekundę dla każdej kamery, z rozdzielczością nie mniejszą niż 400 linii telewizyjnych.

3. Przenośne urządzenia, o których mowa w § 4 ust. 1, powinny rejestrować obraz z rozdzielczością nie mniejszą niż 400 linii telewizyjnych.

§ 6. 1. Jakość utrwalonego obrazu powinna pozwalać na identyfikację poszczególnych uczestników imprezy masowej, przy czym:

- 1) dla potrzeb identyfikacji obiekt, który podlega utrwaleniu, powinien zajmować przynajmniej 120 % wysokości ekranu;
- 2) dla potrzeb rozpoznania obiekt, który podlega utrwaleniu, powinien zajmować przynajmniej 50 % wysokości obrazu.

2. Wymagania, o których mowa w ust. 1, dotyczą także przedmiotów używanych przez uczestników imprezy masowej do popełnienia czynu zabronionego, w tym przedmiotów i substancji, o których mowa w art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych.

3. Jakość obrazu, określona w ust. 1, dotyczy również utrwalania zachowania osób w sytuacjach dynamicznych, związanych z przemieszczaniem się tych osób na terenie imprezy masowej.

4. Urządzenia, o których mowa w § 4, powinny utrwaląć obraz barwny.

§ 7. 1. Utrwalony dźwięk powinien umożliwić identyfikację haseł, okrzyków i zachowań uczestników imprezy masowej w określonych strefach obiektu lub terenu, na którym odbywa się impreza masowa.

2. Urządzenia rejestrujące dźwięk powinny zapewniać możliwość rejestracji sygnału akustycznego w paśmie częstotliwości od 300 Hz do 6.000 Hz przy minimalnej dynamice 50 dB.

§ 8. 1. Urządzenia utrwalające obraz i dźwięk powinny być obsługiwane przez organizatora imprezy masowej.

2. Utrwalania przebiegu imprez masowych organizowanych w stałych, specjalnie do tego celu przeznaczonych i przygotowanych miejscach dokonuje się przy użyciu urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk wchodzących w skład systemu rejestracji obrazu (systemu dozorowego).

3. Utrwalenia przebiegu imprez masowych organizowanych w innych miejscach niż określone w ust. 2 można dokonywać również przy użyciu przenośnych urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk.

§ 9. 1. Po utrwaleniu obrazu i dźwięku użyty nośnik należy zaopatrzyć w metrykę informacyjną zawierającą w szczególności następujące dane:

- 1) datę, czas, miejsce oraz nazwę utrwalonej imprezy masowej;
- 2) imię i nazwisko osoby utrwalającej przebieg imprezy masowej;
- 3) typ i rodzaj użytego do utrwalenia urządzenia, wraz z charakterystyką techniczną jego oprzyrządowania;
- 4) warunki oświetleniowe panujące w trakcie rejestracji obrazu z podaniem w szczególności warunków atmosferycznych, pory dnia i rodzaju źródeł światła;
- 5) dane techniczne użytego nośnika;
- 6) informację o ewentualnej awarii urządzenia lub uszkodzeniu nośnika.

2. Nośnik powinien być należycie zabezpieczony przed działaniem szkodliwych czynników zewnętrznych, przed uszkodzeniami oraz dostępem osób nieuprawnionych.

§ 10. Dopuszcza się możliwość stosowania urządzeń rejestrujących niespełniających wymogów określonych w rozporządzeniu nie później niż do dnia 1 marca 2005 r.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik Nr 7

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI¹⁾**

z dnia 10 grudnia 2004 r.

**w sprawie sposobów i warunków przekazywania informacji dotyczących
bezpieczeństwa masowych imprez sportowych**

(Dz. U. z dnia 27 grudnia 2004 r.)

Na podstawie art. 20g ust. 7 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1298, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa sposoby i warunki przekazywania informacji dotyczących bezpieczeństwa masowych imprez sportowych, zwanych dalej "informacjami", przez podmioty zobowiązane, o których mowa w art. 20c pkt 1-11 i art. 20d ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, zwanej dalej "ustawą".

§ 2. Informacje, w imieniu podmiotu zobowiązanego, przekazuje osoba upoważniona do ich przekazywania.

§ 3. 1. Przekazywanie informacji odbywa się na karcie rejestracyjnej, określonej w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie wzorów karty rejestracyjnej, karty zapytania i karty odpowiedzi niezbędnych do przekazywania i gromadzenia informacji dotyczących bezpieczeństwa masowych imprez sportowych (Dz. U. Nr 232, poz. 2337).

2. W przypadku stosowania formy pisemnej i osobistego doręczania informacji za pośrednictwem najbliższego komisariatu lub do najbliższej komendy powiatowej (miejskiej) Policji, przekazanie informacji odbywa się w zaklejonej kopercie uniemożliwiającej dostęp osób nieuprawnionych, a osoba przekazująca otrzymuje potwierdzenie przekazania informacji.

3. Osoba przyjmująca informacje w jednostce Policji, o której mowa w ust. 2, rejestruje przyjęcie i wystawia potwierdzenie oraz niezwłocznie przekazuje informacje zgodnie z właściwością.

§ 4. Warunkami przekazywania informacji przez podmioty zobowiązane są:

- 1) posiadanie bezpośredniego i niezakłóconego dostępu do urządzenia teleinformatycznego lub faksu - w przypadku przekazywania informacji za pośrednictwem tego typu urządzeń;
- 2) czytelne wypełnianie karty rejestracyjnej:
 - a) w przypadku wysyłania informacji faksem lub osobistego doręczenia w formie pisemnej - poprzez wpisanie jej do karty drukowanymi literami koloru czarnego pisanymi ręcznie lub maszynowo albo za pomocą edytora tekstu komputerowego,
 - b) w przypadku wysyłania informacji drogą elektroniczną - poprzez wpisanie jej do karty dużymi drukowanymi literami koloru czarnego pisanymi w edytorze tekstu komputerowego;
- 3) wpisanie imienia i nazwiska osoby składającej informację;
- 4) wysłanie informacji na właściwy numer faksu lub adres poczty elektronicznej właściwego organu Policji albo osobiste doręczenie w formie pisemnej.

§ 5. 1. Komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji, komendant powiatowy (miejski) Policji, zgodnie z właściwością terytorialną, otrzymuje, wprowadza do centralnej bazy danych i aktualizuje informacje o:

- 1) klubach, organizacjach, stowarzyszeniach skupiających kibiców;
- 2) obiektach, na terenie których są organizowane masowe imprezy sportowe;
- 3) przemieszczaniu się uczestników masowych imprez sportowych i ich pobycie w miejscach organizowania tych imprez;
- 4) środkach transportu, z jakich korzystają uczestnicy, miejscach zbiórek, trasach przejazdu oraz o liczebności grup uczestników;
- 5) osobach, przeciwko którym toczy się postępowania karne lub przeciwko którym skierowano wniosek o ukaranie za czyn popełniony w związku z masową imprezą sportową;
- 6) osobach, co do których zapadł prawomocny wyrok lub prawomocne orzeczenie o ukaraniu za przestępstwo albo wykroczenie, popełnione w związku z masową imprezą sportową;
- 7) zaistniałych w związku z organizowanymi imprezami zbiorowych naruszeniach porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz chuligańskich zachowaniach;
- 8) organizatorach masowych imprez sportowych i organizatorach przejazdu uczestników masowych imprez sportowych oraz miejscach pobytu podczas tych imprez.

2. Komendant Główny Policji otrzymuje, wprowadza do centralnej bazy danych i aktualizuje informacje o:

- 1) związkach i klubach sportowych;
- 2) kalendarzu rozgrywek sportowych, z podaniem orientacyjnej liczby uczestników;
- 3) instytucjach zagranicznych, właściwych do współpracy.

3. Komendanci, o których mowa w ust. 1 i 2, rejestrują wpływ otrzymanych informacji, oznaczając ich zakres, datę i godzinę wpływu, podmiot zobowiązany oraz osobę upoważnioną do przekazywania informacji.

§ 6. Podmiot zobowiązany rejestruje przekazywane informacje oraz przechowuje dowody ich przekazania wraz z kopiami informacji przez okres co najmniej 3 miesiące.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik Nr 8

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 10 czerwca 1997 r.

w sprawie zasad i trybu opiniowania projektów urządzeń sportowych i sprzętu sportowego pod względem ich zgodności z wymaganiami bezpieczeństwa i higieny użytkowania oraz korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne.

(Dz. U. z dnia 20 czerwca 1997 r.)

Na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 25, poz. 113 i Nr 137, poz. 639) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Wniosek w sprawie wydania opinii o zgodności projektu urządzenia sportowego lub sprzętu sportowego z wymaganiami bezpieczeństwa i higieny użytkowania oraz korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne wytwórca może złożyć w Instytucie Sportu w Warszawie lub akademiach wychowania fizycznego, zwanych dalej "jednostkami opiniującymi".

2. Do wniosku należy dołączyć informacje zawierające nazwę i adres wytwórcy oraz dokumentację techniczną urządzenia lub sprzętu sportowego.

3. Dokumentacja techniczna powinna zawierać opis zagrożeń oraz sposób ochrony przed ich szkodliwymi skutkami w czasie użytkowania.

§ 2. Termin sporządzenia opinii oraz zasady odpłatności określi umowa zawarta między jednostką opiniującą a wytwórcą.

§ 3. 1. Opiniowania projektów urządzeń sportowych i sprzętu sportowego jednostka opiniująca dokonuje na podstawie:

- 1) wymagań Polskich Norm,
- 2) przepisów o bezpieczeństwie i higienie właściwych dla projektowania i użytkowania tych urządzeń lub sprzętu,
- 3) dyrektyw nowego podejścia Unii Europejskiej.

2. W razie braku Polskich Norm podstawą opiniowania będą:

- 1) wymagania dotyczące projektowania i użytkowania urządzeń lub sprzętu, wydane przez upoważnione organy i instytucje (krajowe),
- 2) postanowienia organizacji międzynarodowych (regionalnych) dla tego typu urządzeń lub sprzętu.

§ 4. Opinia, o której mowa w § 1 ust. 1, powinna odrębnie stwierdzać zgodność projektu urządzenia lub sprzętu sportowego z wymaganiami dotyczącymi:

- 1) bezpieczeństwa i higieny użytkowania,
- 2) korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne.

§ 5. Opinię, o której mowa w § 1 ust. 1, dołącza się do dokumentacji projektowo-konstrukcyjnej urządzenia lub sprzętu sportowego.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik Nr 9

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ**

z dnia 17 października 2001 r.

w sprawie zasad współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży.

(Dz. U. z dnia 9 listopada 2001 r.)

Na podstawie art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2001 r. Nr 81, poz. 889 i Nr 102, poz. 1115) zarządza się, co następuje:

§ 1. Współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży realizowane jest poprzez:

- 1) zawody sportowe organizowane dla ogółu dzieci i młodzieży szkolnej,
- 2) zawody sportowe organizowane dla dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo.

§ 2. Współzawodnictwo sportowe obejmuje zawody:

- 1) klubowe,
- 2) międzyklubowe,
- 3) gminne,
- 4) międzygminne,
- 5) powiatowe,
- 6) międzypowiatowe,
- 7) wojewódzkie,
- 8) międzywojewódzkie,
- 9) ogólnopolskie.

§ 3. 1. Zawody sportowe dla ogółu dzieci i młodzieży szkolnej mogą być organizowane w formie:

- 1) szkolnych zawodów sportowych dla uczniów:
 - a) szkół podstawowych,
 - b) gimnazjów,
 - c) szkół ponadgimnazjalnych,
 - d) szkół ponadpodstawowych,
- 2) międzyszkolnych zawodów sportowych, będących kontynuacją zawodów szkolnych.

2. Zawody sportowe, o których mowa w ust. 1, mogą kończyć się finałem wojewódzkim, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Zawody sportowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i uczniów szkół ponadpodstawowych w dyscyplinach sportu, w których w danym roku kalendarzowym odbywają się zawody międzynarodowe, mogą kończyć się finałem ogólnopolskim.

§ 4. 1. Zawody sportowe, o których mowa w § 3, odbywają się zgodnie z regulaminem zawodów ustalonym przez organizatora zawodów.

2. Organizatorami zawodów sportowych, o których mowa w § 3, mogą być szkoły oraz stowarzyszenia kultury fizycznej statutowo zajmujące się sportem dzieci i młodzieży.

§ 5. 1. Zawody sportowe dla dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo mogą być organizowane w formie:

- 1) Młodzieżowych Mistrzostw Polski,
- 2) Mistrzostw Polski Juniorów,
- 3) Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży (Mistrzostw Polski Juniorów Młodszych) w sportach zimowych, biegach przełajowych, sportach halowych i sportach letnich,
- 4) Wojewódzkich lub Międzywojewódzkich Mistrzostw Młodzików.

2. W zawodach sportowych, o których mowa w ust. 1, mogą brać udział dzieci i młodzież, będące członkami klubów sportowych.

3. Udział w finale ogólnopolskim może być poprzedzony eliminacjami.

§ 6. 1. Zawody sportowe, o których mowa w § 5, odbywają się zgodnie z regulaminami zawodów dla poszczególnych dyscyplin sportu, ustalonymi przez organizatora zawodów zgodnie z odrębnymi przepisami.

2. Organizatorami zawodów sportowych, o których mowa w § 5, są polskie związki sportowe lub wskazane przez nie związki sportowe albo stowarzyszenia kultury fizycznej.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.